

ВІСНИК

VISNIK

THE JEWEL

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXXII, Ч. 6
YEAR XXXII, No. 6

ЧЕРВЕНЬ — 1979
JUNE — 1979

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

ЗВЕРНЕННЯ до членів Організації Українського Визвольного Фронту	1
Сердечно вітаємо Валентина Мороза і інших Нескорених!	2
ІНЖ. В. ГЛАДКИЙ — Наше діло ще не завершене (До 35-ліття АБН)	3
ВІТАЛІЙ ЛЕХТЕР — Щоб кожному катюзі по заслузі	6
МАРТА МАЧАЙ — ТУСМ у дії	7
ЯРОСЛАВ ПЕТРОВИЧ — Політично-мілітарна наївність	8

СТОРІНКА ОЖ ООЧСУ

АЛЛА КОССОВСЬКА — Конференційні рефлексії	10
МИРОСЛАВА ЛАСОВСЬКА-КРУК — В пам'ять Героїнь	11
З життя Відділів ООЧСУ: 3-й у Клівленді, 6-й у Філадельфії	14
О. С. — Смерть на хіднику Хрещатика (Одержане З-за залізної заслони)	16

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

ІВАН ЛЕВАДНИЙ — Великий вияв поетичного генія	18
Помер поет-патріот Микола Верес	20
Пародія на один „твір“	21
ПАНЬКО НЕЗАБУДЬКО — У червоному московському цирку (фейлетон)	24

Річна передплата 10 дол.

„Я ТВЕРДО МОЖУ СКАЗАТИ: КОЛИ ГОВОРЯТЬ, ЩО МОЛОДА УКРАЇНА — СОЦІАЛІСТИЧНА, НЕ ВІРТЕ ЦЬОМУ. МОЛОДА УКРАЇНА ВИВІШУЄ УКРАЇНСЬКІ ПРАПОРИ НА УКРАЇНСЬКІ СВЯТА; МОЛОДА УКРАЇНА ВІШАЄ ВІДРО НА ПАМ'ЯТНИКУ ЛЕНІНОВІ В ДЕНЬ ЛЕНІНСЬКИХ „СВЯТ“... МОЛОДА УКРАЇНА ПИШЕ „САМВИДАВ“, ЯКИЙ ВИ МАЄТЕ ЗМОГУ ЧИТАТИ“.

Валентин Мороз

ВІСНИК

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ЧЛЕНІВ
ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ВІЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ

Організації Українського Визвольного Фронту, яких Ви, Подруги й Друзі, є членами, — не є ціллю для себе самих. Цілі цих організацій стоять у функціональному відношенні до цілей, які ставить собі український народ на рідних землях. Ці організації є тільки засобом досягнення цілей українського народу, а в консеквенції й еміграційного суспільства на фронті визвольної дії.

Еміграція без обличчя, пасивна, еміграція, що відрікається своїх завдань і діяльності — це самоперекреслення. Серед чужих можна або денационалізуватися, або свій побут серед них сперти на вірі і переконанні про якийсь конкретний сенс і ціль свого віддалення від рідної землі. Немає еміграції без ідеї. Емігрант — це людина, якій не вільно втрачати свідомості своєї ролі, не вільно відректися своєї ролі, це людина, якій є чужка політична абнегація в стосунку до власного народу.

Роля політичної еміграції є потрійна: свідка, мірила й голосу, що домагається справедливості. Звідсіль випливають і наші завдання: збереження українського національного обличчя еміграції; пропаганда української визвольної справи у вільному світі; боротьба за політичні права і незалежність України. Отже політична еміграція живе долею Краю, а водночас впливає на нього. Може також становити поміст між Краєм і Заходом, врешті впливати від імені народу на прихильні нам сили в світі.

Вплив на народ і допомога йому — це велика справа. Еміграція має обов'язок підтримувати в народі віру в зміну укладу політичних стосунків у вільному світі, а серед чужих свідчити, що український народ не погодився зі своїм політичним положенням. Консеквенцією еміграції у вільному світі повинна бути ясна і здекодована українська незалежницька, власнопідметна орієнтація в політиці. Існування великої і сциленої еміграції має вплив на Край і то не

тільки шляхом підтримування надії народу на зміни, але шляхом конкретного впливу на політичну дійсність. Еміграція є неначе резервою в теперішньому положенні України. Вона може прийти до відповідного голосу, а з її існуванням мусить числитися кожний ворог і кожний приятель України.

Але нормальним процесом, який відбувається серед кожної політичної еміграції, є процес її повільного всихання, повільного всякання в чуже середовище. Отже найважливішим, суттєвим завданням, яке перед нами — це завдання, щоб нормальний процес всихання відвернути розумом і волею, щоб його, за всюку ціну, на якнайдовший час загальмувати.

Хто має здійснити це завдання? Очевидно всі члени української політичної еміграції, але передовсім члени Організацій Українського Визвольного Фронту, авангарду визвольної дії. Але все ж таки, особлива роль припадає українському доростаючому поколінню, українській молоді, бо вона має бути континуатором нашої визвольної дії. Аналізуючи цю проблему мусимо ствердити, що проблема української еміграційної молоді не є проблемою тільки самої молоді. Вона є проблемою всіх свідомих своїх завдань і відповідальних членів української політичної еміграції, а передовсім проблемою членів Організацій Українського Визвольного Фронту.

Але тут овід міркувань затемнюється, бо для нікого не є таємницею, що поза малою частиною організованої молоді й юнацтва, що має ще українське обличчя, — багато — це байдужа до українських справ молодь і юнацтво, що вже навіть по-українському не хоче говорити. Чи та байдужа молодь має стати в недалекій майбутності головним чинником боротьби за українське обличчя еміграції, чи вона має вже завтра стати воїнами і трабантами української визвольної дії? Так, не інакше! Бо в нашому положенні не можемо мати іншої відповіді, як

так! І тут перед членами Організації Українського Визвольного Фронту знову один із найважливіших прицілів зусиль і праці.

Говориться, що проблема сучасної молоді є „найважливішою проблемою нашої цивілізації“. Куди б ми не повернулися, всюди ті самі об'яви — молодь вимикається з-під нормального порядку, що володіє суспільством. Від витівки і злочину, до знудження, погорди до освячених вартостей і одурманення наркотиками. І тому проблема молоді — це проблема змісту життя.

Отже боротьба за душу української молоді, за її національне обличчя, за її нормальну вартість — це передовсім боротьба за вищий зміст життя цієї молоді, за життя сповнене ідейно-моральних вартостей, вічних абсолютних вартостей: добра, правди, волі, релігії, за життя пронизане тugoю за величчю і героїкою.

Одна з зasadничих причин замалого успіху нашої праці в ділянці різьблення національного обличчя молоді і заполонення її українською визвольною справою — саме в тому, що старше покоління не вміло звузити розбіжності поміж практикою щоденного життя і нашими виховними вимогами. Бо не може бути розходжень між тим, що наша молодь находить у своєму оточенні, в нас. Всяка виховна праця затрачує сенс, коли найближча дійсність має її заперечити. Коли ми намагаємося виховувати нове покоління, ладне ліпше покерувати долею України, то вже сьогодні життя покоління, отже наше, мусить піти по лінії виховних вимог.

І оце проблема, яка в цілій ширині стоїть перед вами: піднести зміст власного життя на такий високий ступінь і горіти здобутими вартостями так сильно, щоб їх полум'ям топити лід нудьги, духової порожнечі, охоти матеріального уживання українського молодого покоління.

Політична еміграція є одною з найвищих форм суспільного життя: нею не керують ані уряд, ані матеріальні засоби, але виключно моральна ідея. Бо еміграція — це не привілей, ані втеча в край вигоди. Це зобов'язуючий морально вибір, що потягає за собою прикрості й життєві невигоди. Бо політична еміграція — це тверде зобов'язання, це постійний протест.

Але щоб суспільне життя української діаспори втримати на відповідному рівні, моторична сила цього життя — моральна ідея, мусить сповнити багато

душ, вона мусить горіти ясним, могутнім полум'ям у серцях тисячів. Особливо передні маршуєчі колони мусять своєю моральною силою поривати за собою маси; їх моральна сила мусить так могутньо променювати, щоб в її орбіті топився лід нехоті, маловірства, малодушності, прагнення вигоди й ситого спокою широкого загалу.

Ми мусимо змагати до цього, щоб цими передніми маршуєчими колонами були члени Організації Українського Визвольного Фронту. Єдине, що на потребу — це новий спалах нашої дій й ентузіазму. Це мусить бути скора, рішуча, негайна дія, що починається вже сьогодні, — бо завтра може бути запізно! Отже, до діла, друзі!

СВІТОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗВОЛЬНИЙ ФРОНТ

СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО ВАЛЕНТИНА МОРОЗА ТА ІНШИХ НЕСКОРЕНИХ

У п'ятницю 27. 4. 1979 р. до Нью Йорку прибули — просто ізsovетських в'язниць, виголоджені тюремним насильством (за виключенням пастора Г. Вінса): Валентин Мороз, пастор Георгій Вінс — українські діячі, та жидівські діячі Олександер Гінсбург, Едвард Кузнєцов і Марк Димшиць. Заходами Президента Дж. Картера і Конгресу та під тиском світової громадської думки і після безнадійних українських демонстрацій за кордоном в обороні Нескорених — їх було звільнено шляхом обміну за двох советських шпигунів.

Валентин Мороз героїчно витримав усі московсько-большевицькі знущання, в ім'я свободи і незалежності України. У Бавнд Бруку, на Провідну неділю, в присутності Митрополита Владики Мстислава та кількох тисяч народу Валентин Мороз висловив віру в перемогу та закликав робити все можливе для врятування іншого Нескореного — сина генерала Тараса Чупринки-Шухевича — Юрія Шухевича.

Пастор Г. Вінс, речник українських евангелістів і баптистів, мав у неділю 29. 4. зустріч із Президентом Дж. Картером у Вашингтоні.

Родини випущених на свободу мають прибути на Захід із московсько-большевицької тюрми народів.

ПРОФ. ІВАН ВОВЧУК ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ

В Пітсбурзі, Па., після важкої операції, несподівано на 77-му році многогранного і творчого життя, відійшов у Вічність 14 травня 1979 р. провідний член Українського Визвольного Фронту, кол. Голова Головної Управи ООЧСУ і редактор „Вісника“, визначний націоналістичний суспільно-політичний діяч, сл. п. проф. Іван Вовчук.

У похоронних відправах взяли між іншими участь Голова Проводу ОУН Ярослав Стецько, Ярослав Деременда з Англії, представник Головної Управи ООЧСУ Володимир Мазур і представник УНП Анастасій Никончук.

На запрошення дружини й рідні Покійного, Голова Проводу ОУН Ярослав Стецько, разом із названими вище представниками, відвідали їх дома, де Шановна Дружина розповіла про останні дні її чоловіка та вказала на архіви Покійного професора, висловлюючи бажання, щоб його творчий дорібок був виданий окремим збірником заходами сепедовища, в системі якого до своєї смерті віддано працював проф. Вовчук. Смуток і горе Родини злагоднивали теплі слова признання Голови Проводу для Покійного за його великі заслуги для ОУН та визвольної боротьби, зокрема в ділянці спеціальних завдань для України.

Похорон Покійного відбувся в четвер, 17-го травня. Рано, після короткої відправи в похоронному заведенні, тіло Покійного перевезено до української православної церкви Св. Володимира в Пітсбурзі, де зібралися кілька десятків людей, Родина, друзі по ідеї і знайомі. Похоронні відправи служили о. Протоєр. Микола Немержинський і о. Ю. Гнатко, який прощав Покійного від місцевої православної громади та Родини.

З церкви похоронний кортеж переїхав на цвинтар Св. Трійці в Карнегі. Там у цвинтарній каплиці служили спільно панаходу о. шамб. Ярослав Данильчук, декан української католицької церкви з о. Протоєр. М. Немержинським і о. Ю. Гнатком — з української православної церкви, що віддзеркалювало прагнення сл. п. проф. І. Вовчука, як віруючого християнина з візією рідної Української єдиної Церкви.

Багате в признання для покійного проф. І. Вовчука за працю і заслуги для ОУН слово прощальної подяки, виголосив в каплиці Ярослав Стецько. Надзвичайно зворушливо звучали, пов'язані з покладенням на домовину грудки землі з могили Тараса Шевченка, такого змісту слова:

„Дорогий Друже Іване!

Ти мріяв про Дніпро, про Київ, про свою рідну Полтавщину, про Канів! Ми не можемо сьогодні

словнити тієї Твоєї мрії, але ми принесли зі собою грудку землі зі святої могили з Канева, з могили нашого генія Тараса Шевченка і її, що грудку землі я складаю на Твою могилу! І завдяки її, цій грудці шевченківської землі, ця земля чужа, в якій Ти спочиваєш, буде Тобі легкою!“

З каплиці перевезено тіло Покійного і покладено на марах над викопаною могилою. Хтось з присутніх започаткував „Видиш, брате мій...“ інші підхопили і понеслась сумна мельодія, розніжнюючи прощальні почуття присутніх. Гаряче сонце і теплі почуття присутніх востаннє огріли холодне тіло Дорогої Людини...

По півдні в одному з ресторанів в Пітсбургу відбулася поминальна тризна для учасників похорону, під час якої, зложивши співчуття Родині по втраті патріарха-голови роду Вовчуків, прощальне слово виголосили: Ярослав Деременда з Великої Британії в імені друзів націоналістів, Ради, Президії і членів СУБ, Крайової Управи СУМ, Української Видавничої Спілки і Редакції „Визвольного Шляху“; проф. В. Омельченко від УККА; п. Володимир Мазур від Головної Управи ООЧСУ і п. А. Никончук від УНП та друзів з Пітсбургу.

Вічна Йому Пам'ять!

ЗАКЛИКАВ ДОМАГАТИСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ

Проф. Валентин Мороз, після прочитання Молитви за Україну на сходах Церкви-Пам'ятника, в присутності Митрополита Владики Мстислава, Владики Марка, Владики Константина, численного духовенства і понад 5,000 народу — закликав людей свято шанувати пам'ять Героїв України. Особливо він вирізнив ім'я ген. Т. Чупринки-Р. Шухевича та закликав домагатися від Москви негайного звільнення Юрія Шухевича, як і всіх інших запроторених до радянських концтаборів, в'язниць і психушок.

ЗАПРОШЕННЯ РЕКТОРА ГАРВАРДУ

Ректорат Гарвардського Університету підтвердив своє попереднє запрошення для професора історії Валентина Мороза, при Українському Інституті. Проф. В. Мороз прийняв запрошення, але ще занадто зайнятий різними справами та стрічами з громадянством, щоб від'їхати до Гарварду.

Тимчасово ним опікується УККА.

Інж. В. Гладкий

НАШЕ ДІЛО ЩЕ НЕ ЗАВЕРШЕНЕ

Відзначуючи 35-ліття створення антибольшевицького Бльоку Народів в Україні й 29-ліття існування Українського Відділу Приятелів АБН в Америці — ПАБНА, треба ствердити, що наше діло ще не завершене.

Звичайно при відзначуванні великих річниць переносимося думками в ті часи і місця, коли і де ці великі події відбувалися. Робимо це не лише з пошані чи сантименту, але й тому, що історія є найбільшою вчителькою життя. Горе тим, які від цієї вчительки нічого не навчилися, бо їм прийдеться ще раз переживати ту саму історію з усіма помилками і їх трагічними наслідками.

АБН, як концепція „спільноти боротьби народів проти спільного ворога“, постав ще в 1940 р., але оформився в міжнародному договорі в листопаді 1943 р., коли представники 15-ти східноєвропейських народів зійшлися під охороною УПАрмії і варти з ОУН на першу Конференцію на Житомирщині в Україні. Це були часи, коли „пастирі стали вовками, а вівцям прийшлося пастися самим“. Народи ці, чисельно набагато меніші від українського, наче б прийшли під опіку українських збройних сил, бо вірили, що український народ в цій війні зуміє не лише вибороти для себе свободу, але також поможетим тим народам скинути ярмо неволі. На жаль,

ВАЛЕНТИНОВІ МОРОЗОВІ У НЮ ЙОРКУ

Крик пурги і солов’ї Волині —
Все тепер за крилами орла...
Не лиши ж тієї України,
Що тебе в Мордовію вела.

Не забудь похиленої хати
І могил Героїв без хреста,
І Карпат далеких, де відплата,
Як смерека в лісі — вироста.

Хай приходять і добро і слава,
Заплати півсвітові добром,
Лиш не кинь Великої Держави
Над твоїм, Мазепинським Дніпром!

Леонід Полтава
27. 4. 1979, Нью Йорк

дальший хід війни не оправдав ні наших, ні їх надій.

Проголошення відновлення Української Держави 30 червня 1941 р. відбулося у виїмково несприятливих умовах. В 1918 р. всі окупанти України програли були війну. Німеччина і Австрія піддалися, а в Росії, яка була по стороні переможців, вибухла большевицька революція, що було однозначне з програною. В Україну верталися мільйони вищколених вояків, які розпоряджались величезними запасами зброї. Україна була найсильнішою потугою на Сході Європи, і треба було неабиякої політичної нездарності тодішніх проводів, щоби програти таку пригожу нагоду, яку Бог дарує народам раз на тисячу літ. Наслідки цього, як ми всі добре знаємо, були такі жахливі, що український народ молився за велику війну, а коли вона прийшла, то український народ, передусім на західніх землях, був уже політично зрілим до будови власної держави. Заслуга в тому була в першій мірі ОУН, яка протягом короткого часу, бо заледве за 10 років неизпипулою, безперебійною і повною самопосвята працею її членів зуміла активізувати широкі маси народу і приготувати їх до боротьби за державу. Та мимо цього — „за свободу встяться не було сили“.

Від першого дня ми опинились „між молотом і ковадлом“. В червні 1941 р. на східному фронті було 127 німецьких дивізій, на вершку їх боєвої спроможності. З другої сторони були маси з’єднань червоної армії, ще не діткнених війною. Вистачить згадати, що в самім Станиславові в тому часі був штаб советської армії, стрілецька дивізія, танкові полки, безліч військ НКВД, прикордонних загонів, летунських частин, — разом чвертьмільйонова армія, розльякоана в глиб на схід від Станиславова. А посередині між тими двома воєнними таранами стояли українці, свідомі, що це був одинокий час проголосити світові волю українського народу! Ми не мали довгих років, на протязі яких проголошувано 4 універсали. Ми мали хвилини, коли дослівно між двома вогнями проголошувано відновлення Української Держави.

На наш виклик новий окупант, гітлерівська Німеччина, відповів масовим терором. По нас вдарили

боляче, але не смертельне. Це була для нас в той час велика втрата, що нестало Провідника ОУН Степана Бандери і Голови Уряду відновленої У. Д. Ярослава Стецька. Проте, на волі остався Роман Шухевич з цілою групою найбільш довірених, найкраще вишколених, досвідчених і виїмково добре засекречених працівників. Це вони стали зав'язком і початком цієї великої епопеї, відомої в усьому світі — УПА.

Та коли проголошувано відновлення У. Д. 30 червня 1941 р., ми не були повністю свідомі, що, даючи виклик гітлеровським окупантам, ми одночасно пішли уrozріз зі західними союзниками у їх плянах ведення війни. Наші очі були спрямовані в першу чергу на Америку, про котру, на жаль, ми тоді так мало знали. Ми раділи висадкою американських військ у Африці в 1942 р., а перекинення тих військ через Сицилію до Італії збудило в нас нові надії, що дальший удар альянтських військ піде через Балкани на Україну, що в своїм наслідку привело б до одночасного розгромлення і гітлерівської Німеччини і большевицької Росії. Та даремні були наші надії на Атлантичеську Хартію, якої вступна декларація проголошувала усьому світові, а в тім і по неволеним народам, що по тій великій і жорстокій війні ніхто зі союзників не стримітиме до поширення своєї території. Сьогодні знаємо, що Атлантичеська Хартія — це був найбільший міт, обман 20-го століття, а була вона проголошена лише тому, щоби закрити перед Америкою правдиві причини зустрічі Розвельта і Черчіля в серпні 1942 р.

Висадка ам. військ не на Балканах, як ми цього бажали, а на побережжі Північної Франції, як цього домагався Сталін, широко відчинила двері сов. арміям до Середньої Європи, закінчувала Другу світову війну а рівночасно з тим погребала волю України та других схід. народів. Подання рук американців москаліям через Ельбу в 1945 р. започаткувало не довготривалий мир у світі, а початок майбутнього конфлікту, який своїми розмірами переверстє Другу світову війну. Від того часу Росія була вмішана в 70 ріжних війнах, в яких не втратила майже ні одного вояка, але зате втягнула Америку у дві колоніальні війни, в яких Америка зазнала великих втрат не лише в людах і матеріялах, але теж моральних, по яких вона і досі не може піднестися.

Хід подій на Середньому Сході вказує, що не

буде там миру, якого західній світ так гарячково шукає. На Сході між Європою і Азією бракує стабілізуючого елементу, яким могла би бути Українська Держава, які противага до імперіалістичної Москви. Даремно західні держави ігнорують під сучасну пору стремління українського народу, бо врешті-решт вони будуть змушенні визнати історичний факт, що немає і не буде правдивого миру — без участі вільного українського народу.

Колиско історії почало обертатися щораз, то швидше, і час тепер працює на користь українського народу. Та це не означає, що нам сидіти зі складеними руками і чекати змилування. Оце вже втретє в цім сторіччі прийдеться українському народові зриватися до волі. Успіх цього зриву залежатиме, в першу чергу, від того, чи знайдеться нове покоління отих патріотів-революціонерів, які створили міт 30 червня 1941 року і епонею УПА. Чи знайдеться в українському народі отих „десять тисяч іскор“, про які Іван Франко писав:

„Гей, тих десять тисяч іскор
То був, братя, той підпал,
Що підняв страшну пожежу
Аж по Буга й Сяну вал.
Гей, тих десять тисяч іскор —
То був, братя, той розмах,
Що історію Вкраїни
Повернув на інший шлях“.

Були у нас колись славні князі, були великі гетьманні, були покоління письменників і поетів, священиків і адвокатів, була і генерація великих революціонерів 30-тих і 40-вих років. Ми віримо, що оті всі покоління зійдуться в недалекій майбутності в спільній боротьбі за Українську Державу. А якщо в кого, на тлі сучасної дійсності, є сумніви, чи це може статися, то можна лише відповісти словами св. апостола Павла, отого не лише найбільше освіченого апостола, але теж і римлянина тодішніх часів, який на собі пережив Боже чудо, коли зі Савла став св. Павлом і в одному зі своїх листів сказав: „Що в нас, людей, виглядає неможливим, то це в Бога є можливим“.

„УКРАЇНСЬКЕ ВІДРОДЖЕННЯ ПОТРЕБУЄ ЛЮДЕЙ НОВОЇ ЯКОСТИ — АРИСТОКРАТІВ ДУХУ“.

ВАЛЕНТИН МОРОЗ

У КАНАДІ — ДО 50-ЛІТТЯ ОУН

Заходами Головних Управ Ліги Визволення України і Об'єднання Жінок ЛВУ, Крайової Управи Спілки Української Молоді, Товариства к. вояків УПА і Асоціації Діячів Української Культури постав у Торонті Крайовий Діловий Комітет для відзначення 50-річчя ОУН: д-р Анатоль Бедрій — голова, Ліна Антонович — заступник, проф. д-р Олег С. Підгайний — секретар і прес. референт, мгр Теодосій Волошин — фін. референт для наукової конференції, члени — дир. Ярослав Сербин, Леся Шуст, Микола Заверуха, М. Кошик і д-р Ірина Шумська-Мороз.

Намічені такі центральні імпрези: 3-го червня масові маніфестації в обороні Юрія Шухевича, сина Провідника революційної ОУН на Рідних Землях в роках 1943-1950-х — Романа Шухевича.

Заплановані маніфестації повинні рівночасно відбутися в таких містах: Торонто, Монреаль, Вінніпег і Едмонтон. Виходом організованого громадянства на велелюдні спільні маніфестації покажемо українську силу та ідейне поєднання з Нескореними борцями за державне визволення й волю українського народу!

У місяці вересні запланована в одному канадському університеті наукова конференція, присвячена дослідам 50-річної історії ОУН і визвольної боротьби України в цьому періоді. До участі запрошенні теж професори американських університетів. 6-го жовтня відбудеться в Торонті спеціальна Політична зустріч; 7-го жовтня в Мессі Гол у Торонті — святочна Академія.

Комітет повідомив, що у найближчому часі появиться англомовна брошура про 50 років ОУН.

**УКРАЇНА БОРЄТЬСЯ
— ЧИ ВИ СКЛАЛИ ВАШУ ПОЖЕРТВУ
НА ФОНД ОБОРОНИ УКРАЇНИ?**

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.

НЕСКОРЕНІЙ ЛЕВКО ЛУКІЯНЕНКО

Нескорений чернігівець, оборонець прав України, інтелектуаліст-правник Левко Лукіяненко написав у кінці м. р. кілька відкритих заяв до комуністичних керівників ССР. Заяви він передав із в'язниці. Його засуджено на 10 рр. тaborів і 5 рр. сурового заслання поза межами України.

В одній із заяв Л. Лукіяненко вказує на шалений натиск Москви в сторону російщення України й запитує, скільки у Чернігові живе українців і скільки росіян та скільки є українських і скільки російських шкіл (завели вже більшість російських шкіл, при абсолютній меншості російського населення!).

Ще в іншій заяві він пише:

„Для встановлення об'єктивної істини прошу заплатити від статистичного відділу Міністерства внутрішніх справ (чи іншого належного органу УССР) довідку про:

1. Кількість українців, що померли з голоду 1933 року.
2. Кількість українців, що померли з голоду 1947 року.
3. Кількість репресованих (розстріляних, засланих у північні і східні райони ССР, висланих з України) в період від 1920-их років до 1941 року.
4. Кількість репресованих українців Західної України в період від 1939 до 1941 року.
5. Кількість засланих і висланих з Західної України, а також репресованих іншими способами в 1944-1954 роках“.

УВ'ЯЗНЮЮТЬ ПАТРІОТІВ

(УЦІС) — Василь Овсієнко, 30-літній філолог і колишній політичний в'язень, засуджений на 3 роки у таборі особливо-сурового режиму, за „спротив міліції.“ Суд відбувся у Радомишлі, Житомирська область, 7 та 8 лютого 1979 р. Він був відкритий лише первого дня, і на залі суду допущено деяких родичів Овсієнка. Другого дня суд був закритий; родичів на залі не допустили, і того ж дня винесена вирок. Це вже 2-ий засуд Нескореного, випускника Київського Ун-ту.

Василя Стрільцева — члена Української групи Гельсінських угод — недавно засуджено на 3 місяці ув'язнення за участь у страйкові. Стрільців, якому 50 років життя, теж колишній політичний в'язень. Його заарештовано при кінці 1944 р., коли він був 15-літньою дитиною і засуджено військовим трибуналом до 10-річного ув'язнення у концентраційних таборах. Час засуду, характер суду та самий присуд 15-річному хлопчині насуває думку, що його обвинувачено у причетності до боротьби ОУН-УПА.

Віталій Лехтер

ЩОБ КОЖНОМУ КАТЮЗІ ПО ЗАСЛУЗІ

Еміграція повинна знати про катів нашого народу; знати для того, щоб повернувшись на рідні землі, покарати їх судом народу . . . судом Вільної України!

У цій статті іде мова про ката українського народу, який нищив і нищить кращих синів і дочок України.

Останніми роками в советській пресі (кагебівська газета „Вісті з України“, львівська обласна газета „Вільна Україна“ та ін.) все частіше виступають запроданці типу І. Драча з наклепницькими статтями проти ОУН. Особливо часто друкуються статті якогось Кліма Дмитрука. Советські й еміграційні читачі напевно звернули увагу, що на відміну від інших авторів, які пишуть чи писали на ту тему (Ю. Мельничук, В. Беляєв, Т. Мигаль та ін.), цей автор особливо „щедро“ операє таємними архівними матеріалами КГБ, секретними документами і свідченнями, які давали учасники націоналістичного руху, коли їх допитували, нещадно катуючи в сталінські часи. Тому існувала думка, що Клім Дмитрук — це якийсь неурядовий працівник КГБ.

В самвидавному журналі з України „Український вісник“, ч. 6 з'явилися деякі повідомлення про Кліма Дмитрука. Зараз точно встановлено (як свідчить „Український вісник“, ч. 6), що під псевдомом **Клім Дмитрук ховається майор КГБ Климентій Євгенович Гальський** — організатор або співучасник ряду важливих злочинів проти правосуддя, за які повинен нести кримінальну відповідальність.

К. Гальський — поляк за національністю, родом із Житомирщини. Вік 50-55 років. Відомо про його службу в органах КГБ (колишнє МГБ) з останніх років війни. Відомо, що в 1944 році був у Радехівському районі на Львівщині, де причетний до ряду незаконних дій щодо мирного населення, запідозреного у зв'язку з підпіллям. Такі дії чинив і в інших районах Львівщини. Особливо брав участь у мордуванні в'язнів і фабрикації „справ“. Висунувся, як по-мітніша фігура, вже в післясталінські часи, коли йому доручалися найвідповідальніші „діла“. Працював в оперативному апараті Львівського УКГБ. Брав участь у підготовці таких справ, як справа Ю. Шухевича (1958), справа групи Л. Лукіяненка (1960-1961), справа Українського Національного Комітету у Львові (1961).

Для уявлення про етичні засади і методи праці К. Гальського наведемо справу Юрія Шухевича. Як відомо, в 1947 році неповнолітній Ю. Шухевич був заарештований і засуджений на 10 років фактично лише за те, що він син генерала Романа Шухевича-Чупринки.

За півтора року до закінчення терміну Ю. Шухевич був звільнений як такий, засуджений неповнолітнім. Але генеральний прокурор ССРР Руденко, без будь-яких вагомих підстав, опротестував звільнення Шухевича, якого знову заарештували і послали досиджувати 10-літній термін у Володимирську в'язницю. Незадовго до остаточного звільнення, до Володимира приїхав К. Гальський для „бесід“ із Ю. Шухевичем. Від останнього вимагали публічно зректися батька і виступити проти очолюваного ним руху. Ю. Шухевич категорично відмовився.

У день звільнення, Ю. Шухевичу було пред'явлено нове обвинувачення, цього разу в „антирадянській пропаганді і агітації“ в камері, і розпочато нову, повністю зфабриковану справу, за якою Ю. Шухевич був засуджений ще на 10 років ув'язнення. „Справу“ повністю підготував той же К. Гальський, використавши для цього двох спеціально посаджених в камеру з Ю. Шухевичем цілком здеморалізованих злочинців. Один із них, Олександр Фомченко із Підмосков'я, був засуджений у 1947 році на 25 років за розкрадання, у 1951 році його вдруге засудили на 25 років за участь у провокаційній табірній організації „Двуглавий орел“. Другий, також росіянин, із Воронежу, збоченець Бурков, був засуджений на 10 років ув'язнення за те, що перерізав комусь бритвою горло.

Їхні послуги Гальський купив досить дешево: їм пообіцяли навіть не звільнення, а заміну тюремного ув'язнення табірним. За кілька днів до звільнення цей Бурков підписав підсунену йому заяву. У ній він, як советська людина, обурювався, що мають звільнити такого ворога, як Шухевич, котрий навіть у камері займався антисоветською агітацією. Почалося слідство, яке було перенесено у Львів. Вів це „слідство“, підготововане Гальським, капітан Віноградов, відомий тим, що в сталінські часи люто катував в'язнів.

Судили Ю. Шухевича цілком таємно. Свідчення Буркова і Фомченка були безпомічні. Наприклад, „намір“ Ю. Шухевича втекти після звільнення з кордон „підтверджувався“ тим, що він у камері „ізучав іноземні язики“ і т. п. Свідки забували завчені тексти, плуталися. Після суду над Ю. Шухевичем з ним знову зустрівся Гальський, який цинічно сміявся над судом, не заперечуючи, що він був цілковито зфабрикований. Гальський казав, що коли Шухевич погодиться на співпрацю або напише статтю проти націоналізму, та вирок не буде затверджений. Все це відбувалося у грудні 1958 року. Шухевич відмовився і просидів ще 10 років. В 1961 році Ю. Шухевича знову привезли до Львова, де з ним розмовляв Гальський, обіцяючи волю ціною „співпраці“.

Люди, які знали Гальського, характеризують його, як хитру, підступну людину, як циніка, який вічна-віч з в'язнем не приховує своїх думок і намірів. Він — запеклий україножер, не за службою, а за переконаннями. До кожного в'язня має індивідуальний підхід: з одніми „дружній“, з іншими доходить до рукоприкладства. Один із таких зафікованих фактів — побиття Гальським письменника і журналіста М. Осадчого на слідстві 1956-66 рр., про що Осадчий широко оповістив громадськість.

За такі „заслуги“ Гальського перевели з львівського УКГБ на відповідальну роботу в республіканський апарат КГБ. Відомо також, що останнім часом йому доручили „промацування“ українців з-за кордону, котрі приїздять як туристи чи в службових справах. При цьому Гальський виступає під прибраним прізвищем.

„СТОРІ“ ВІКТОРА ГЕРМАНА...

До Детройту повернувся після багаторічного заслання в ССР Віктор Герман — єдиний американський інженер, який пережив страхіття московського заслання з великої групи американців, котрі будували в 1930-х роках автомобілєвий завод в Советському Союзі.

мобільний завод в Советському Союзі.

Батько В'яктора Германна, жидівської національності, уродженець України, поїхав із Детройту з родиною (на залізничній дирекції заводів Форда) будувати завод в СССР. Вся родина Германнів згинула, пережив заслання лише В'яктор та його дві дочки. Вони повернулися до Америки після страхітливого довголітнього заслання, у висліді на-полегливих вимог Германна звільнити його, як цілковито невинну особу, американського громадянині.

**ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
„ВІСНИКА“?**

ТУСМ у дії

На нараді Голів ТУСМ-у в березні ц. р. вирішено
дальше продовжувати підсилену акцію в обороні
Юрія Шухевича.

Крайова Управа ТУСМ-у однотисячним накладом випустила англомовну брошуру про Юрія Шухевича. Там є життєпис Юрія Шухевича та його звернення з дня 26 липня 1967 р. до предсідника президії найвищої законодавчої фасади „Радянської України“. Даліше в цій брошуці міститься звернення Шифрина з 18 травня 1972 р. до байдужого Заходу про безпідставне ув'язнення Юрія Шухевича. Під кінець брошурки знаходиться резолюція, прийнята ТУСМ-ом до справи ув'язнення Юрія Шухевича як і усіх політичних в'язнів і звільнення, осуджує московську окупацію українських земель.

Крайова Управа ТУСМ-у також випустила кілька тисяч жетонів, афіш та десятки тисяч летючок для розголошення справи про ув'язнення Ю. Шухевича. Ці акції були можливі лише завдяки моральній та матеріальній підтримці патріотичного українського громадянства Америки і Канади, яке пожертвувало понад 3,000 доларів на Фонд Оборони Юрія Шухевича при ТУСМ-і. Для жертвоводавців Управа ТУСМ-у виготовила почесні грамоти.

У другій фазі акцій в обороні Шухевича Крайової Управи ТУСМ-у намагається перевидати інформативну брошурку, якої вже не вистачає. Особлива увага буде присвячена збиранню петицій в його обороні для представлення до Білого Дому. Також буде старання перевести резолюції в Сенаті та Палаті Репрезентантів, в якій буде вимога звільнення його з тюрми. У зв'язку з цими акціями будуть відбуватися зустрічі з урядовцями та пресою для якнайбільшого насвітлення цієї справи.

Крайова Управа ТУСМ-у закликає усіх організованих українських громадян включитися до згаданої акції в обороні Юрія Шухевича та поневоленої України. По дальші інформації проситься писати на адресу канцелярії Крайової Управи ТУСМ-у:

TUSM — NATIONAL EXECUTIVE BOARD
136 Second Avenue, New York, N. Y. 10003
(212) 674-1590

Марта Мачай

Ярослав Петрович

ПОЛІТИЧНО-МІЛІТАРНА НАЇВНІСТЬ

Наведений вище заголовок можна поставити із чистою совістю над тим, що діється нині у політиці ЗСА, яку ця могутня держава повинна доосновно змінити у відношенні до Советського Союзу. Така думка постає у кожного, хто слухав, а згодом і читав нещодавну заяву, яку пропагує і обороняє президент Джіммі Картер. Промовляючи в Атланті, Джорджія, він присвятив увагу новому договорові про обмеження стратегічної атомової зброї — САЛТ-II. Президент твердив, що без цієї нової угоди ССРР матиме у 1985 році тричі стільки атомової зброї, як Америка. Натомість підписання САЛТ-II „запевнить баланс“ між ЗСА і Советським Союзом на довший період...

Президент підкреслював, що небажання або невміння піти на компроміс може привести кожну державу до трагедії чи й неунікної війни. Заперечуючи твердження противників цієї угоди, президент підкреслив, що САЛТ-II міститиме задовільку кількість гарантій щодо взаємної перевірки, а водночас дозволить Америці розбудувати таку нову зброю, як пересувні ракети „М-С“, нові підводні човни „Трайдент“, „крузл місл“ (крилаті ракети) і нові типи бойових літаків. Президент Картер підкреслював зокрема, що йому пощастило зліквідувати майже всі розбіжності між становищами Вашингтону і Москви відносно САЛТ-II, подаючи, що згідно із цим новим договором ССРР мусітиме „розброяти, або таки зовсім знищити“ коло 300 своїх стратегічних ракет. Зате Америка „отримає право“ скріпити і розбудувати свою атомову потужність.

За цей виступ президента та інші компроміси для ССРР американська преса критикує президента, залишає йому „невилікувальний оптимізм“.

У зв'язку з пропагуванням САЛТ-II чимало журналістів на Півдні, а між ними й відомий коментатор Чарлз Різз із „Сентінел Стар“ на Флоріді (до речі, знавець Советського Союзу та „ролі і долі“ поневолених народів Москвою та окремої вагомості в тому України), писав недавно:

„Чи ми не розуміємо, що живемо в добі брехні, невігластва та абсолютного ігноранства? Адже профідники у Вашингтоні і наша преса намагаються просувати і єхидно скривати різними засобами вже багато років неправду. Вашингтонські речники нама-

гаються переконати публіку, а впершу чергу — самих себе, що, мовляв, у світі живуть в основному тільки самі добрі і чесні люди, з якими всі спірні справи можна розв'язувати при допомозі терпеливості і дипломатії. Але воно так ніколи не було і не буде“.

„А це тому, — продовжує автор, — що більшість світових провідників — це звичайні злочинці і душогуби. Велика кількість між ними це своєрідні психопати, яким байдужі чужі терпіння або доосновне розуміння людських істот. Найкращий доказ того, як поводиться Москва зі своїми народами. Слідкуючи за тим, що діється у тій монстр-державі, хіба тільки найвінні дурачок може очікувати цивілізованої поведінки від московських гангстерів, коли вони поводяться зі своїми народами у такий варварський спосіб. Тепер дійшло до того, що заледве у невеличкій кількості демократичних держав уряди притримуються принципів волі та основних прав людини. А більшість держав?.. — У тому на першому місці слід поставити Советський Союз, в якому людське життя не „має ніякої определеної цінності“. В ССРР людину позначають тільки одним із порядкових номерів, як беззвартісного робота, призначеного до виконування якоїсь функції“.

І далі: „Ми стоїмо у постійному й незміненому конфлікті із Москвою та її сателітами. Більшість наших провідників знає про цю непрохідну прірву, що нас розділює, але вони так само, як і провідники Великобританії у 1930-му році, відмовляються зустрінутися віч-на-віч із суveroю дійністю. Якщо ж ми дозволимо цим провідникам продовжувати робити рішення, то це хіба для того, щоб дати змогу нашому найбільшому ворогові — за відомим колись хрущовським висловом — „угробити нас і наші родини“. Починаючи від 1960-го року, вони роззброюють нашу надію та дораджують, що найкраща зброя це апізмент, який приведе до неминучого зудару з Москвою так же само певно, як і те, що завтра зійде сонце“, закінчує свої думки Чарлз Різз.

До цієї річевої критики можна долучити ще багато інших авторів, а між ними автор цих рядків зустрінув у пристежевому щоденнику „Конститюшен“ ще й такого, який у зв'язку з намаганою угодою САЛТ-II писав:

„У теперішньому світі слід уважати за найбільших дурнів хіба тих людей, які думають, що ніколи не прийде до атомової війни. Люди, які без будь-якої застанови згідні вбити одну людину, не будуть застановлятися над тим, чи їм вбити 100 мільйонів. На доказ того хай послужить приклад, що крізь усю криваву історію людства просовується щоразу, то досконаліша і жахливіша винагідливість у зброї, щоб нею було можна знищити в найкоротшому часі якнайбільше ворогів. І що з того, що всякі роззброєні конференції вживають гуманітарних, пасифістично, людсько-ближніх закликів та переконувань? Коли ж тут супроти цих кволих слів висовується атомова нищівність, її переносна система і її фантастична своєю трагічністю — руїна. Ми, американці, вживали вже такої зброї у 1945-му році, і її будуть вживати теж у майбутньому. Просто не має нічого такого, що могло б це припинити. Превентивну думку, що така війна це „заглада всього людства“, слід прийняти не інакше, як за наукову фікцію“.

А ми, українці, знаємо про те, може більше від усіх інших, „że през шаблю маєм право“... Уесь курс історії показує і переконує нас, що всі суперечки завжди вирубували „гостра шабля“... Сильний завжди вбивав або поневолював слабшого. Цивілізацію завжди оформлювали переможці. Ви можете мати найблагородніші думки, проповідувати, розуміти, молитися до всіх богів, або клясти так, щоб аж земля здрігалася...

Але ви не зможете змінити того основного факту, що для розв'язки справжнього конфлікту необхідно обезвладнити, ув'язнити, знищити або безпощадно принизити свого опонента.

Так, існує поняття, що ідеї є сильнішими від фізичної сили... Але як поводитись у добі, у якій пів-грамотний фанатик може вистрілити атомову ракету, що своєю силою може знищити надбання та наукові зусилля, які хтось призбирував сотнями років?..

„Сторонні сили та міжнародна політична кон'юнктура можуть мати значення допоміжних, але не вирішальних сприятливих чинників. Беремо їх до уваги в такому розумінні і використовуємо їх, але відкидаємо всякі орієнтації на сторонні сили“.

СТЕПАН БАНДЕРА

Ні Захід, ні в його проводі ЗСА — кажуть військові фахівці і дійсні патріоти, не створили теперішньої світової загрози і не зираються за неї відповідати, або змінювати. Америка, разом із усім вільним світом, може перетривати і залишитися сильною, але тільки на її власних умовах. Ми ж настільки економічно і потенційно сильні, що можемо виграти у збройних перегонах, коли б проти станули навіть разом — ССРС і Китай. Чого нам потрібно для того, так це реалістично думаючих провідників, які мали б волю і відвагу нас повністю змобілізувати“.

Інший автор пише:

„Ми, американці, можемо зовім добре відмовитися від САЛТ-II. Ми повинні розв'язати всі наші т. зв. Роззброєні Агенції і переставити нашу економіку на типово військову, так само, як це зробив Советський Союз. Ми повинні розпочати навіть і атомову війну першими, якщо того вимагатиме інтерес нашої Батьківщини. І в цім нам повинні допомагати наші законодавці, щоб привернути призовну військову службу для кожного, хто здібний фізично носити зброю, підсилити Сі-Ай-Ей та Еф-Бі-Ай та зліквідувати всяку розкладницьку комуністичну діяльність“.

Від таких голосів стає кожному із нас відрадніше, що Америку вже почали „зрушувати і скеровувати на невідкличні зміни“ таки американські ідеалісти та патріоти, яких ніколи не бракувало у цій вільноподібній країні.

НОВІ АНТИУКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ В УКРАЇНІ

Видавництво „Каменяр“ опублікувало у Львові книжки літературних співробітників КГБ, М. Топоровського — „Ім'я злочинця відоме“ та „Дорога в безодню“ В. Масловського, в яких висловлені не лише вигадки проти українських „буржуазних“ націоналістів, а й тривога московських прислужників з приводу зростання націоналістичних сил у світі.

За твердженнями тих авторів, українські націоналісти мали б тепер „прислуговувати міжнародній реакції“... — якій саме, точно не означенено. В. Масловський старається — у 50-ліття ОУН — доказувати, нібто „буржуазний націоналізм не має майбутнього“. Чи він дійсно не знає, чи „забуває“, що, наприклад, у „людovій“ Польщі вже 35 рр. немає буржуазії в класичному розумінні, але є і зростає націоналізм.

Алла Коссовська

КОНФЕРЕНЦІЙНІ РЕФЛЕКСІЇ

30 і 31 березня 1979 р. в Нью Йорку відбулася Окружна Конференція Голів Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ.

Однією з програмових доповідей була доповідь голови Головної Управи ОЖ ОЧСУ п. Уляни Целевич, на тему „Русифікація в Україні“, яка намалювала нам невідрядну картину наступу советського режиму на українську мову.

Що й казати, „факти уперта річ“, а цифри, наведені доповідачкою, не викликають сумніву щодо посилення русифікації в навчальних закладах в Україні.

Але „не такий чорт страшний, як його малюють“. Чи още вперше переживає Україна таку напасть? Чи за царату не було дискримінації нашої мови? Чи не забороняли нашим театральним трупам ставити українські п'єси? Чи була українська преса? Чи говорило місто по-українськи?

Була жорстока дискримінація, не звучала зі сцени рідна мова, не виходили в світ українські газети і журнали, говорило місто по-російськи.

А село говорило по-українськи!

Прийшли совети. Коротка ніби „весна“ за часів „скрипниківщини“ була здушена брутально і коштувала Україні великих жертв. Багато наших письменників, поетів, науковців, кооператорів, власне — цвіт української інтелігенції жорстоко розплатився за свою любов до рідного слова. На вулицях міста страшно було вживати рідної мови.

А село говорило по-українськи!

Кошмарний 1937-й рік, здавалося б, зовсім знищив в місті усякий натяк на існування української мови. Будинок „Слово“ у Харкові світив порожнечою темних вікон...

А село говорило своєю рідною, українською мовою!

Убити людину легко, убити націю неможливо. На своїй землі вона буде міцна, вона, як легендарний фенікс з вогню, буде виходити з усіх випробувань і відживати, живлячись соками рідної землі. І джерело її вічності — українське село.

За царату його (село) пробували русифікувати. Не вийшло, і Васильченкові „перепелината“ перемогли. Дозволю собі нагадати читачам це чудове оповідання С. Васильченка про сільського хлопця Романа (оповідання названо цим ім'ям), якого в російській школі намагалися навчити говорити, замість українського слова *перепелята*, російське слово *перепелята*. Йому це ніяк не вдавалося і, врешті, він розгнівався на насильство, зібрав свої книжки і заявив учительці: „А, бодай вони тобі повизди-хали, твої *перепеп...линята!*“ і покинув школу.

Це — символічне оповідання: хлопець Роман — це український народ, якому органічно чужа на-в'язувана йому російщина і він її відкидає.

В Україні, в часи „скрипниківщини“, в рік ювілею Васильченка, журнал „Перець“ вийшов з великим портретом письменника на обкладинці і з підписом: „Казали мені: куди ти суешся під таку хугу! А все ж таки, мої П Е Р Е Л И Н Я Т А перемогли!“

Радість українізації була коротка, але була.

Почалася Друга світова війна. У Харків прийшли німці. І... о, чудо! Зросійщений Харків заговорив... по-українському!

Звідки все взялося? Я пам'ятаю, мій чоловік сміявся: „Буває так: посіє баба буряки. Вони не сходять і не сходять. Бабця на них вже рукою ма-

Мирослава Ласовська-Крук

В пам'ять геройнь

Український народ високо моральний — в духовому аспекті, але нещасливий — в історичному. Предвічний змаг за волю, що силою фактів часто переходив з активного у пасивний героїзм, висунув у нас проблему історичної ролі української жінки.

Землі України, які були тереном нападів прерізних хижакьких кочовиків, вимагали оборони. Мужчини у війську, а жінки захищали дітей — основу нації. Скільки жінок загинуло в обороні родини, не злічити, та сам факт збереження України вказує на сильну любов української жінки до волі.

І так, слід би згадати оборону Буші за Хмельницького. Місто Буша було здобуте 60-тисячним польським військом. Загинули 16 тисяч мужніх людей. Загинув сотник Зависний, керівник оборони міста, а його дружина, сотниківна Зависна, щоб не здатись ворогові, підпалила бочку із стрільним порохом і сама загинула. 70 жінок із зайнятої Буші — предвісниць 500 жінок з Кінгіру, відстрілювалися із печери, в яку заховались, а відтак були живцем потоплені поляками, які спрямували воду в печеру.

Цього року відзначаємо 25-ті роковини геройчної смерті 500 жінок, політв'язнів у Кінгірі. Вони без зброї у руках, але озброєні вірою у правду своїх переконань, озброєні ідеєю вільної України, дали нечуваний приклад героїзму. Рівно 300 років минуло між геройською смертю 70 жінок Поділля, міста Буші, бо було це 1654 року, і нечуваним героїзмом політв'язнів, вивезених у Азію. Де ж шу-

нула, а примочив грядку дощик, аж, гульк — повилазили пізні буряки! Отак і наші землячки. Прислушався, немає російської мови на вулиці, не чути!"

А звідки взялися Морози, Симоненки, Костенки? Чому третя, переважно жидівська, еміграція з України (і то з міст) говорить поправною українською мовою? Чому Надія Сvitлична з її дітьми говорить природною співучою нашою мовою?

Ні! Не убить душі живої і слова живого, бо „звоу відживають і сміються знову!“ — сказав великий Тарас. Не будемо ж і ми пессимістами. Хочу вірити і вірю Йому і Симоненкові, що „Народ мій є, народ мій вічно буде, ніхто не перекреслить мій народ!“

кяти причини тих масових геройських подвигів? Чому це українська жінка не підчиниться волі наїздника, не виречеться своїх національних гордостей? Відповідь на це питання може дали б об'ємисті томи науковців, а ми мусимо задовольнитись ствердженням: сила духа української жінки така велика, що дає їй витривалість і героїчну мужність перетривати столітні лихоліття, вдергати народ здоровим і морально сильним, дає їй погідність і ласкавість херувимів, як також філософську мудрість у лізанні добра і зла.

Крім тих прекрасних прикмет, без сумніву, трапляються і негативні, та перевага позитивних якостей така сильна, що негативні не мають вирішального значення. Тому, хоч треба знати про ролю Коцубеїхи у нашій історії, то, ставлячи на п'єдестал жінку-геройню, ми навчаємося від неї божеських законів правди і любові, посвяти і відречення для близьнього, готовості до великих діл.

Говорячи про тих, котрі чинно змагались у нашій визвольній боротьбі, треба згадати **Олену Степанів**, яка вже в 1913 році домагалася вступу для жінок у військову формацию „Січових Стрільців“. Сама вона увійшла в старшинський склад та очолила жіночу чету, де в гурті 33-ох жінок була революціонерка, Ольга Басараб. Під час Першої світової війни Олена Степанів боролася на передових позиціях, в окопах, була відзначена, була в полоні, а далі, як член Головної Військової Управи, в 1918 році брала активну участь у підготовці Листопадового Зриву у Львові. Після програних змагань учителювала, а згодом, в часі окупації Західної України большевиками, була заслана на довгі роки тяжких робіт на мордовських торфовищах. Повернувшись із заслання в 1956 р., важко хворіла, і муки її перервала смерть у 1963 р.

З тих же часів Першої світової війни згадаймо **Віру Бабенко**. Вона — членка каторинославської повстанської організації, стає кур'єром між повстанцями і Українською Національною Радою. Вже виконавши доручення, в поворотній дорозі попадається в руки большевиків, і молодесенькою, бо тільки дев'ятнадцятілітньою, гине, закатована ворогом.

Після Першої світової війни Україна дальше про-

довжує мілітарний змаг за визволення. Вже підпільна, законспірована УВО, а дальше ОУН ставлять чоло ворожій політиці Польщі і Москви. В 1924 році член Української Військової Організації **Ольга Басараб** гине від катівських рух поляків, і тим засвідчує невгнутність, вірність українській визвольній справі і силу духа української жінки-революціонерки. Це стається зимової ночі, з дня 12-того на 13-те лютого, за вісімнадцять років перед смертю Олени Теліги.

Ольга Левицька-Басараб, народжена в 1890 р. Молоденькою дівчиною стає круглою сиротою, батько помер коли їй було дванадцять років, а мати — чотирнадцять. Тяжко пробивалася крізь життя, та все таки закінчила виці торговельні курси при Державній Академії у Відні. Подружжя з інж. Дмитром Басарабом було коротке, він загинув під час Першої світової війни. Ольга Басараб всеціло віддається громадській і військовій справі. Виконує важливі організаційні доручення. Арештована 9-того лютого 1924 р., не видає імен співпрацівників, три дні мучена польськими катами — гине, залишивши кров'ю віписані слова на тюремній стіні: „Гину замучена. Помсті!”

Під час Другої світової війни новий, сильний змаг українського народу за волю засвідчив зрілість нації у вирішуванні своєї долі. В тому змагу, плече-доплеча з чоловіками, стала українська жінка. Силою волі і духа відзначилася тоді поетка полум'яних строф — **Олена Теліга**, яка молодою покинула Київ і завжди мріяла повернутися до нього. І повернулася в часі війни, у виголоджену столицю, що терпіла від варварських методів нищення людини новим окупантам, Німеччиною. Загинула тоді і Олена, а у келії дня 13-того лютого 1942 р. залишився свіжий напис: „Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга”. Зверху — Тризуб. Ще перед її розстрілом один з гестапівців сказав: „Ні до чого не признається. Щоб відтягити інших, все бере на себе”. А другий сказав: „Я не бачив жінки, щоб так героїчно вмирав, як ця гарна жінка”.

В часі відродження української державності від 1917 р. жваву участь, як член Української Центральної Ради, бере письменниця, драматург **Людмила Старицька-Черняхівська**. Під большевицькою окупацією вона стає провідним членом Спілки Визволення України, а коли цю конспіративну Організацію викрито в 1929 р., на суді гідно боронить право українського народу на самобутність. Була тоді

засуджена на 10 років. 22-го липня 1941 р. НКВД вдруге її арештує і розстрілює в Дарниці під Києвом.

Чи злічити нам наших геройнь, які, завдяки палкій любові до України, стали тими світочами, які треба було ворогам погасити, щоб полум'я волі не світило. Та як не диво, полум'я ще дужче розгоралось! Згадати б **Харитю Кононенко**, згадати б незлічену кількість дівчат, які пішли в ряди Повстанської Армії в роках 1942 до 1950 р., щоб боронити свій народ від німецького і московського окупантів. Могили тих геройнь невідомі. Немає на них ні хрестів ні величних пам'ятників. Разом з бійцями УПА, чекають дня, коли у вільній Україні поставлять їм усім спільній пам'ятник, де б не їхні імена, а ідея, за яку боролися, нагадувала поколінням, що Україна вічно жива. Та до того часу карпатські масиви, що давали їм охорону від ворога, а згодом дали їм вічний притулок, колихатимуть пісню про них, про творців нових легенд.

Хочеться згадати історичні слова президента Америки Абрагама Лінкольна із Геттисбурзької промови. Виголосив її Лінкольн з нагоди відкриття кладовища біля Геттисбургу, де битва в 1863 р. вирішила справу громадянської війни: „Нам треба присвятитись цьому великому завданню, що залишається перед нами; аби ми, від цих вшановуваних поляглих, набрали ще більше запалу до справи, за яку вони віддали останню мірку посвяти; аби ми тут свято постановили, що ці поляглі не загинули даремно, що нація, при Божій допомозі, матиме нове народження волі, та що влада народу, з народом і для народу не щезне з лиця землі”.

Які знаменні слова, і як дуже вони віддають українського духа ставлення до борців, котрі загинули в обороні України! Не силою змушували наших геройнь наражувати своє життя, не під примусом ішло у бій наше військо, не під багнетом іншов воїн УПА здобувати волю своєму народові. Всі вони ішли добровільно, з любові до Батьківщини, всі вони вічно наново засвідчували історичну правду, що Україна мусить і буде жити вільним життям.

Минаються імперії, минуться гнет і насилия та постане вільна Україна, бо в жилах дітей її пливе шляхетна кров, а не кров варвара, хижакього наїзника.

Смерть **Алли Горської**, яка словами Тараса Шевченка кличе з могили: „Чи буде суд, чи буде кара

царям, царятам на землі", геройська постava **Оксани Мешко**, яка боронить прав лицарів, що підімаються до змагу в Україні, засвідчують тягливість ідеї визволення.

Кров'ю серця писані слова наших геройів: „За кров, за муки, за руйни верним нам, Боже, Україну“ — мусять здійснитись!

Україна живе і вічно буде жити, бо вона породила великих героїв, а народ, який має своїх героїв і шанує їхню пам'ять, що підносить їх на п'єdestали, щоб набиратись від них нових сил, — вічний!

ВЕЧІР НА ЧЕСТЬ 500 ГЕРОЇНЬ КІНГІРУ В ГАРТФОРДІ

Дня 25 березня 1979 в Українському Народному Домі, відбувся, заходами Об'єднання Жінок ОЧСУ, вечір, присвячений 500 Героїнам Кінгіру, жертвам кровожерного МВД.

Імпрезу відкрила заступниця голови Відділу п-га Оля Лубська-Химчак. Вітаючи присутніх, вона коротко зреферувала трагічну подію в Кінгірі, та представила п-гу Ірену Якимову, яка провадила програмою.

Доповідь про Українських Героїнь виголосила п-га Софія Радьо — голова Відділу ОЖ ОЧСУ. В змістовному рефераті подано загальну аналізу активної участі українського жіночтва у визвольній боротьбі українського народу, та процес наростання і розвитку подій в Кінгірі. Присутні з великою увагою вислухали прелегентку.

Після реферату молодше Юнацтво СУМА рецитувало вірш „500 Героїнь Кінгіру“ Я. Коссовської, Старша Юнацька Дарія Зелез декламувала, з притаманним їй почуттям, вірш „500“ Т. Федорова. Співочий гурток „Горлиці“ відспівав три пісні: „Не співайте мені тої пісні“, „Гетьте, думи“ — слова Л. Українки і „Вірність і любов до краю“.

Щоби хоч частково представити подію в Кінгірі, поставлено інсценізацію „Горять їх душі“, у виконанні старших юначок і хорового гуртка „Горлиці“, які в ході інсценізації співали пісню „Могили, могили“ на слова Л. Полтави, музика сл. п. І. Недільського.

Для програмового матеріалу використано працю нашої поетки п-ги А. Коссовської. У зв'язку з Міжнародним Роком Литини поставлено маленьку сценку — дует подруг Еви Заставської і Галини Кебало, які виконали „Ой місяче, місяченку, срібнолицій стороженьку“.

Слід ствердити, що програма була добре дібрана та дбайливо підготована і це зробило помітне враження на присутніх.

Українським національним гімном „Ще не вмерла Україна“ закінчено програму, яка пройшла успішно під кожним оглядом.

Старанням господарської референтки п-ги Лесі Рудзін-

ської, підроги почестували присутніх кавою і солодким, що завжди сприяє товариським взаєминам та дружньої атмосфері серед громадянства.

Софія Радьо,
голова

* * *

При цій нагоді повідомляємо, що 25 лютого відбулися загальні збори членства, на яких вибрано Управу Відділу, майже в складі попередньої каденції, яку вже восьмий рік очолює Софія Радьо.

13 ДОКУМЕНТІВ

„А віз і нині там“...

Вісім років тому Т-во Українських Правників, зокрема д-р Б. Дзерович, виступило в поточній пресі з вимогою до головного редактора „Енциклопедії Українознавства“ (гаслою) д-ра В. Кубійовича виправити в дальших зшивках „ЕУ-2“ політичну, принципової ваги помилку про так звану „переємність української державності від УНР до . . . московської маріонетки „УССР“.

У березні-квітні 1978 р., себто рік тому, в поточній пресі була надрукована вимога ЦУ СУМ та КУ АДУК у ЗСА „по Редакції „ЕУ-2“ у Сарсель, Франція, відкликати помилкове твердження на сторінках публікованої за українські народні гроші „ЕУ“ про нібито „неіснування СУМ на Рівних Землях“.

Очно з таких повідомлень, на які й досі реально не за реагував головний редактор „ЕУ-2“ д-р В. Кубійович, передруковуємо для документації і пригадки („УНСлов“ ч. 7 з 1978 року):

„ЦУ СУМ, СВУ, АДУК-ЗСА домагаються відкликання гасла про СВУ — СУМ у „ЕУ-2 НТШ

БРЮССЕЛЬ, БЕЛЬГІЯ. — Центральна Управа Спілки Української Молоді, на чолі з мгр. О. Ковалем, спільно з ГУ Спілки Візволення України у ЗСА та КУ Асоціації Діячів Української Культури в Америці домагається від Редакції гаслою „Енциклопедії Українознавства“ — 2 видання НТШ у Сарсель, Франція, відкликання гасла про нібито „неіснування“ СВУ та СУМ в окупованій советською Росією Україні. У той час, коли сестра засновника СУМ на Батьківщині М. Павлушкова стверджує існування її дій підпільнії СУМ в УССР, еміграційний автор ставить знак запитання під існуванням і діями СВУ та СУМ на Батьківщині, відписуючи їх „провокації ГПУ-НКВД...“

Крім того, організовані українські правники виступали в Америці з вимогою до Редакції „ЕУ-2, на чолі з проф. д-ром В. Кубійовичем, щоб було відклікано вже надруковане в тій Енциклопедії хибне інше часло, а саме, мовляв, так зв. Українська ССР посидає всі атрибути державності і є „переємницею“ Української Держави у формі УНР“.

Але... — „А віз і нині там“!

З ЖИТТЯ ВІДДІЛІВ ООЧСУ**РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 3-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ У КЛІВЛЕНДІ**

24-ті річні Загальні Збори 3-го Відділу ООЧСУ у Клівленді, Огайо, відбулися 31 березня в будинку СУМ. Обрана президія у складі мгр. Михайла Яремка, Василя Мудрака і секретарів інж. Романа Возняка та Василя Кужди провадила нарадами.

Збори вшанували пам'ять членів Відділу, які померли протягом каденції. Далі були такі заслухані привіти: інж. Романа Возняка від Українських Злучених Організацій — Відділу УККА у Клівленді, Романа Почтаря від Кредитової Кооперативи, Мирослава Гейніша та т-ва „Самопоміч“, Володимира Шудана від „Укр. Народної Помочі“, Івана Павлик від Осередку СУМА у Клівленді, Володимира Корнацького від Осередку СУМА на Пармі, Лева Кусянків від дівізійників.

Звіт членів уступаючої Управи — секретаря, скарбника, господарчого референта, доповідник уступаючий голова Олександер Блашків. Він подякував усім членам Управи за співпрацю, збирщикам і жертвівдацям за активність під час коляди на Визвольний Фонд. Як наголосив промовчець, „нашими найголовнішими завданнями є інформація американського громадянства про Україну та її боротьбу за визволення і допомога рідному народові в цій боротьбі“. Певну діяльність у цьому напрямі Відділ прошив, разом з іншими організаціями Визвольного Фронту. Протягом відчитної календарії старанням Відділу була відмінена Маланка Визвольного Фронту і вечір з нагоди 100-ліття народження Олександра Олеся, з гарною доповіддю проф. Юрія Григор'єва. Відділ налічує тепер 100 членів.

У дискусії обговорювались головно господарчі і фінансові справи. На внесення голови Контрольної Комісії Мирослава Гейніша збори уділили уступаючій Управі абсолюторію.

Незу управу Відділу обрано в такому складі: голова Василь Мудрак, 1-й заступник Петро Райца, 2-й заступник Михайло Пукач, 3-й заступник інж. Роман Возняк, секретарі: протоколярний Василь Кужда і кореспонденційний Теофіль Цішкевич. Скарбник Юрій Коцюмба, господарчій референт Іван Стадник. Члени управи: Іван Павлик, Степан Кавка, Володимир Корнацький, Роман Почтар, Осип Теркаля, Василь Брездун, Дмитро Струсь, Петро Венгрин, Іван Ющак, Степан Савчак, Лев Кусяка.

Контрольна Комісія: Олександер Блашків, Мирослав Гейніш, Володимир Шудан. Товарицький суд: д-р Богдан Футей, мгр. Михайло Яремко, Степан Зорій.

У внесках і побажаннях Володимир Шудан висловив побажання, щоб управа частіше влаштовувала реферати та доповіді для відзначення знаменних річниць і на політичні та культурні теми. Д-р Богдан Футей відзначив, що Відділ ООЧСУ повинен стояти у громаді і стоять на позиціях здорової політичної думки.

Новообраний голова Відділу Василь Мудрак, дякуючи за обрання його, закликав обрану управу до активної співпраці в цьому ювілейному році ОУН, до здійснення завдань, які поклали на нас Україна та ОУН, і єдиним фронтом сприяти скорому виборенню волі нашій Нескорений Батьківщини. (Іл.)

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 6-ГО ВІДДІЛУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Дня 10-го березня 1979 р. у Філадельфії, в Домі Молоді, відбулися Загальні Збори 6-го Відділу ООЧСУ, якими провадила Президія в складі: Степан Гавриш — голова, інж. Мирон Ганущевський — заступник і Богдан Казанієвський — секретар.

Збори відкрив голова Відділу Володимир Повзанюк молитвою та привітав гостей і членів Відділу. Потім представники організацій підкresлювали у своїх привітах великий вклад праці Відділу у всіх діяльності громадського життя.

Про діяльність Відділу звітували: голова Володимир Повзанюк, секретар Михайло Майчук, фін. секретар мгр. Василь Колінко. Голова Відділу говорив про успішне відзначення 30-літнього Ювілею Відділу. Відділ відзначив пам'ять Є. Коновалця, Ст. Бандери, ген. Т. Чуприки, Акт 30-го червня. Доповіді мали: В. Повзанюк, д-р Б. Сілецький, Ігор Кушнір та Б. Гаргай. Інформативні доповіді мали: д-р Б. Скальчук і С. Волянюк.

Коляду на Вфонд організував і перевів з успіхом С. Волянюк. Радієва програма ОУВФ продовжує свою працю

завдяки невдомному д-р Б. Сілецькому, якому Загальні Збори висловили подяку й признання за багаторічне керівництво; працюють І. Кушнір, Я. Кулін і С. Волянюк, а в останніх місяцях допомагає ред. Б. Гаргай.

Заходами Відділу зорганізована Книгарня, в якій багато праці вложили: д-р Б. Сілецький, І. Яворський і М. Куліннич.

М. Майчук звітував з діяльності секретаріяту: стан членів 98. Помер один член, прибули три члени. Відділ відвідав 7 ширших сходин, а Управа мала 7 засідань. Була влаштована Просфора для всіх колядників УВФонду. В. Колінко, звітуючи з фінансової діяльності, подав, що 51 членів сплачують точно свої вкладки, решта частинно залигає з вкладками, але є надія, що вони вкоротці вирівнюють свої залегlosti. Загальні приходи були 5,900 дол. а розходи 5,500 дол. Касове сальдо 2,175 дол., включаючи сальдо з попереднього року.

За Контрольну Комісію звітував д-р І. Скальчук, який зазначив, що діловодство Відділу ведено добре і запропонував уділити уступаючій Управі абсолюторію. З черги

про діяльність Управи Дому інформував Микола Бачара. Про діяльність книгарні звітував І. Яворський.

Після звітів відбулася дискусія.

Після уділення абсолюторії уступаючій Управі — на пропозицію Номінаційної Комісії обрано Управу Відділу в такому складі: Вол. Повзанюк — I заступник голови, С. Волянюк — II заступник голови, Мих. Майчук — секретар, І. Кушнір — фін. референт; П. Ткач — орг. реф. І. Кнігницький — імпрезивний референт, Б. Казашівський — прес. реф., М. Бесага — господар, П. Дліябога — куль. осв., І. Бабяк, М. Ільницький Т. Дацник, С. Гавриш, О. Бирецький, В. Ганкевич, Д. Бужчак, Д. Завуляк, інж. І. Смолов, М. Кулинич, І. Яворський — члени. Контрольна Комісія: д-р І. Скальчук, В. Колінко, І. Крих, д-р Б. Сілецький, М. Солтис. Товарицький Суд: д-р О. Білик, д-р М. Войтович, д-р Я. Бернадин, інж. М. Ганушевський, д-р Е. Новосад. Делегати до Управи Дому Молоді: М. Бесага, С. Волянюк, І. Кнігницький і П. Ткач.

Потім інж. М. Ганушевський запропонував вислати від Загальних Зборів привітання для проф. А. Штефана, к. голови Сойму Карпатської України з нагоди його 80-ліття з дня народин та поздоровлення всім членам к. уряду Карпатської України, як також воїнам Карпатської України; вислати привітання з гратулacіями д-рові Е. Новосадові з нагоди його відзначення за успійну працю в Стейтовому ліпіталі. Пропозицію Збори прийняли одноголосно.

Після внесення цікавих пропозицій відносно пляну праці на поточний рік — відповіднім „Не пора, не пора“, закінчено збори.

НОВА ЗБІРКА ЛІРИКИ

Тетяна Шевчук, „НА ПРЕСТИЛ МАЙБУТНІХ ДНІВ“, двомовні поезії, Нью Йорк, 1978. Стор. 94. АДУК

Ця книжка, видання АДУК, є вже другою, позитивно опрацьованою, публікацією двомовної збірки тієї самої назви, що вийшла в 1964 році у Вінниці. Особливо цікава вона особою та образом думок авторки.

Тетяна Шевчук, народжена ще за австрійських часів у Галичині, приїхала у віці одного року з батьками до Канади. Виховувалася в інституті ім. Петра Могили в Саскатуні і від 1923 р. почав писати вірші, а по скінченні Каролівського університету в Кінгстоні вчителювала, працювала співробітницею у системі Суопільної Опіки і в 1947 році переселилась у Спокен, стейт Вашингтон, в Америці. Перші поетичні твори друкували авторка як Тетяна Кройтер, змінившись своє дівоче прізвище на прізвище чоловіка.

Живучи від першого року життя поза Україною, Тетяна Шевчук, вихована в атмосфері любові до далекого Рідного Краю, зберегла цю любов і розкрила її в своїх поезіях. Рідний хаті на Батьківщині і українській родині шле вона „нізенській поклон“ і завжди згадує їх.

Повна бажання жити, потеса проймається радістю тра-

диційних українських Свят: Великодня, „тріумфу світла серед тьми“, Свят-Вечора, просить вітер повіяти на Україну і збудити народ серед сну, нагадати, що він має безсмертну душу і могутні крила.

Рірши поетеси наскрізь ліричні, часто підносять філософські думки і мотиви боротьби за Правду, Справедливість й осіюють безсмертність патріотичного чину і величі жертви за ідею.

Відвідавши знош Канаду в 1967 році, авторка вітає її як крайну своєї любові, крайну „сріблистих озер, степів і лісів“, „вінком на могилу“ складає поклін її піонерам, своїм батькам.

Як перекладач на англійську мову поезій Олександра Олеся, Богдана Лепкого, Євгена Маланюка, Олени Теліги, Оксани Лятуринської, Леоніда Полтави, Лінн Костенко та інших авторів, Тетяна Шевчук показала свою майстерність і в ділянці перекладу, та сприяє популяризації наших поетів серед чужомовних читачів.

Збірка починається передмовою поета Леоніда Полтави. Вона є гарним вступом для розуміння творчості поетеси та образу її думок.

Проф. І. Л.

У видавництві „Шлях Перемоги“ появилася кінна книжка-антологія:

„ПОЕЗІЯ З-ЗА КОЛЮЧИХ ДРОТІВ“

(СЛОВО РЕПРЕСОВАНИХ МОСКВОЮ
УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТІВ)

У книжці зібрано добірки в'язничних, концтабірних та психотюремних віршів 14 поетів з покоління Нескорених: В. Стус, Є. Сверстюк, В. Мороз, С. Караванський, І. Світличний, З. Красівський, О. Різників, М. Осадчий, О. Невідомий, С. Шабатура, М. Луцик, М. Масютко, І. Сеник. Про кожного поета написано життєписний нарис і від майже кожного поміщено світлину. В кінці книжки додано життєписи П. Заливахи й А. Горської, авторів київського вітражу Шевченка.

Книжка, в твердій обкладинці жовтого й бронзового кольорів, з відображенням вітражу П. Заливахи „Пролог“, коштує 20 нм., 10 американських доларів, 5 фунтів стерлінгів або рівновартість 20 нм. Її можна замовляти в видавництві „Шлях Перемоги“.

Смерть на хіднику Хрещатика...

Декілька разів я мав нагоду з ЧСР бути у Києві. Мені довелося там пізнати декількох людей — любителів української книжки. Вони часто заходили до книгарні і все, що появлялося цікаве, викуповували по два-три примірники, щоб обділити друзів. До дальших приятелів вони дзвонили, телефоном сповіщаючи їх про нові книжки. Власне в цей спосіб у Києві цікаві книжки були викуплені в одному або у двох днях, а часто й за кілька годин, коли наклад книжки був малий. А слід згадати, що навіть цінні видання, які бувають дуже розреклямовані за кордоном, як напр., „Історія Українського Мистецтва“, показана на міжнародних Торгах у Торонто (Канада), виходять мізерним накладом. Згадана книжка — лише 8,000 примірників, а на Україні є понад 40 тисяч бібліотек. Тому „Історія Українського Мистецтва“ на Україні це дуже рідкісна книга. Нині комплект 7 томів коштує 100—150 карб. (офіційна ціна їх була 42 карб.). Мені відомо, що лиши до Польщі вислано їх понад 500 примірників. Подібно мається з іншими книжками.

Любителі української книги заходять також до Міжнародної Книгарні в Києві та в інших обласних містах, і дещо знаходить серед чужих книжок, які обговорюють українську проблематику. Книжок таких появляється найбільше у Польщі. Наприклад, книжка Є. Енджеєвича „Ноце українське — або родовід генія“ (Т. Шевченка), а також такі книжки як: Зб. Вуйціка „Дикі поля в огні“, Бопляна „Україна“ та ще декілька інших назв є високо оцінені українськими любителями книжок. Однака даремно їх шукатимуть люди у „Міжнародній Книзі“, там їх ніколи не знайдуть, бо вже від 1972 року Москва заборонила спроваджувати польські книжки з українською тематикою. Після цієї заборони любителі книг старались різними дорогами шукати в Польщі друзів, яких просять присилати такі книжки. Часто в Києві скорше знають про цікаві книжки в Польщі, як ці, що живуть у Варшаві, тому що з України пишуть до польських видавництв і просять проспектів плянів нових видань та пильно за ними слідують.

Одним з таких любителів книжок був Микола. Батько і він народжені в Києві, кияни. Микола, коли я його пізнав, мав 30 років, працював у полігра-

фічному комбінаті та був студентом Київського Університету на вечірніх курсах. З цією людиною, дармащо працювала і училася, мені довелося часто особисто і шляхом листування спілкуватись. Микола від свого друга з Польщі одержував багато книжок польською мовою з українською тематикою.

Було це в році 1974. Микола одержав від свого друга 4 шкільних українських читанок, виданих у Варшаві, для IV, V, VI і VII класів. Коли Миколові друзі переглянули їх, то стали заздрити. Назвали Миколу егоїстом, що думає лише про себе, а за друзів забув, і Микола знову попросив знайомого в Польщі, щоб ще вислав по 4 примірники цих книжок. Друзі, прочитавши ці книжки, сказали: „От для наших дітей таких книжок потрібно. Та якби у нас їх видрукували, то почавши від складача і скінчивши на директорі видавництва — усі поїхали б туди, де сонце сходить“... (Належить розуміти, на Сибір).

Таке то на Україні діється. Москалі хваляться, що їхня революція (жовтнева) знесла всі царські „укази“ Валуєва із 1865 і 1876 рр. — вони обов'язують до нині. Указом цим заборонено привозити із західної українські книжки, журнали і часописи на Україну, а також заборонено українську мову в церкві, а фактично у школі.Хоча було офіційно скасовано в 1907 році, але дещо з них діє до нині, напр., у Варшаві чи в Чехії виходять часописи українською мовою, друкується книжковий календар, але передійти увесь Советський Союз — нігде вам не приймуть передплати на ці видання, хоча часописи чи журнали, друковані польською мовою, зможете на кожній пошті передплатити. Згадана вище заборона „Міжнародній Книзі“ замовляти книжки на польській мові з українською тематикою, заборона передплачувати українські часописи і журнали видавані в таких соціалістичних країнах як Польща або Чехо-Словаччина вповні удовідноють, що „укази“ царських міністрів на Україні й на дальнє зобов'язують, хоч у жадному списку законів ніхто їх не знайде.

Подібне діється із транспортом у визначні місця України, напр., на могилу Т. Шевченка у Каневі. У всім світі Ви можете купити квиток на переїзд туди і назад будь-яким транспортом, та спробуйте

це зробити у Києві! Коли я хотів з дружиною і дітьми поїхати до могили у Канів з Києва, мені рано продали квитки, навіть тоді не було довгої черги. Ale коли я попросив квитків і на поворот, то мені відказали: „Там на місці купите“. Ми їхали швидким пароплавом „водолетом“. По приїзді у Канів я попросив у касі квитки на поворот. Пароплав повертається о год. 2:30 і 4:30 по полудні, а я питав о годині 10:30 рано, бажаючи мати більше часу на оглядини музею Кобзаря та дещо діям розказати. Думаєте, що продали? О, ні, відмовіли мені: „Ми продаємо квитки за 15 хвилин перед від'їздом корабля (пароплаву)“.

Одержанавши таку відповідь я був змушений скротити побут на могилі й вже о годині 1:30 по обіді бути при касі. Думаєте, що була там якась черга, перед касою? Ні, Ви знову помиллились. Там я застав велику групу людей, біля 60-80 осіб, які хотіли, подібно як я, купити квитки до Києва. Всі тиснулись до єдиного віконця каси, один відчинах другого... А коли приплив той корабель, то продали 6 (шість!) білетів і на цьому кінець! Обсервуючи таку продаж квитків, я був змушений знайти „начальника“, показав йому закордонний пашпорт, і він завів мене до середини каси, де й продали мені квитки. Я попросив ще для однієї жінки, яка приїхала із внуком з Києва з нами, що і для них також продали. Ох, якже ця жінка — учителька на пенсії, була мені вдячна за це, а ми з нею познайомились на Тарасовій могилі.

Разом із цією жінкою ми чекали на наш „водолет“, всіли та вкоротці від'їхали. І якже ми були вражені й розчаровані, що на 60 місць було біля 35 порожніх, а по дорозі до Києва всіло ще не більше як 5-8 чоловік.

З повищої картини бачимо злонамисні утруднення для українського суспільства, щоб не відвідувало святих для нього місць. І знову відбувається реалізація думок генерал-губернатора м. Полтави і області Благовута, який у своєму письмі із дня 4 лютого 1914 року до міністра внутрішніх справ подав аж 17 точок, скерованих проти українців; лише одна проти жидів. Ось деякі думки із того листа:

- 1) Всіх учителів, заражених українською свідомістю — звільнити з праці;
- 2) У школих округах дати двох інспекторів

(замість одного), щоб стежили не лише за рівнем науки, але і за вчителями, які працюють;

3) Керівничі становища у школах обсаджувати лише великорусами і з ініціативою;

4) Епархії обсадити великорусами і з більшою кількістю помічників, щоб частіше відвідувати пасторії та духовні школи і там слідити за українською свідомістю;

5) Не дозволяти організувати в Києві економічного центру;

6) Прогульки скеровувати до Москви, Новгороду, на Положжя, бо тепер їздять лише у Київ.

Тут вибрані лише деякі точки з „указу“ того московського адміністратора, який за півроку перед вибухом Першої світової війни уміло оцінив українське пробудження, пишучи на закінчення вище згаданого листа такі слова: „...Ето движение, во случае войны с Австроіей, может довести многим клопотам и тяжелым минутам“. Як знаємо з історії, добре предбачив! (Згаданого листа уміщено в місячнику „Український Історичний Журнал“ ч. 1 із 1969 року).

Подібних прикладів на Україні (в УССР) можна наводити багато. Вони свідчать, що влада советська („радянська“) є лише формою, а робиться по старому все, як і за царя — „батюшкі“.

Ще дещо з нашої прогульки на могилу Великого Кобзаря. Ми повернулись у Київ під вечір. Увечорі прибув до нас Микола. Оповідаємо про свої враження, а він тоді сказав: „Я заздрю Вашому щастю, що Ви все таки мали змогу побути на святому для нас місці. Мене невисипущі очі як день, так у ніч усе стережуть. Якби поїхав і приватним транспортом, та закличуть і будуть правити: „Што і на етой раз ви снова єздили?“, а я так бажаю кожного року у травні поїхати туди. „Я там стократъ умираю із горя і знову оживаю та набираюсь сил, щоб продовжувати дальнє життя, скріплювати віру“.

Микола замовляв у Польщі від 20 до 30 назв книжок, дуже часто по 2 до 4 примірників, якими обділював своїх другів. Передплачував 6 примірників „Нашого Слова“ з Варшави, хоча його часто кликала НКВД-КГБ на допити, які тривали по 15 і більше годин!

От таке то життя на Україні...

Ця молода ще людина — Микола, який прагнув читатися, який був наскрізь добрий і праведний.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Проф. Іван Левадний

ВЕЛИКИЙ ВЛЯВ ПОЕТИЧНОГО ГЕНІЯ

У СТОЛІТТЯ СТВОРЕННЯ „КАМЕНЯРІВ“

Відатним пам'ятником Франкового поетичного генія та вінцем його творчого доробку всієї першої половини творчого життя, як і однією з найкращих перлин української поезії після шевченківського періоду, був славноозвісний твір „Каменярі“, сповнений невгласної енергії, великої наснаги, внутрішньої сили, геройчного патосу, віри в національну перемогу.

Початки творчої діяльності Франка позначились бурхливістю активістів, яка підсилювалась з його переїздом у 1875 р. до Львова, де він ще завзятіше розгорнув свою літературну працю. Зі собою привіз наполегливий юнак кілька зшитків готових рукописів, що розкривали величезний діапазон його зацікавлення. Були там оригінальні поезії, сповідання, драми, переклади зі Святого Письма, з творів Гомера та Софокла, з пісні про Нібелунгів.

Вступивши на філософський факультет Львівського університету, Франко поринув у кипучу працю, став членом студентського товариства „Академічний гуртожиток“, відзначався запальностю в гарячих дискусіях на мовні та національні теми, що точилися там. Тоді дебютує він і як автор друкованих праць, вміщує у 1875-1876 роках у журналі „Друг“ свою першу повість, романтичний твір „Петрій і Довбушуки“, в 1876 році вступає до складу редакції журналу. В більшій поезії „Наїмит“ з 1876 року,

— боявся своєї дружини, яку рівнож проти нього наставлено. У них була тоді 5-тилітня доночка, каліка на одну ногу, отже домашніх турбот також не бракувало.

Січневого ранку 1975 року Микола ішов зі своїм знайомим-лікарем, теж на ім'я Микола, і раптом заговорив до нього: „Миколо, я падаю... До них підбіг ще один лікар, але серце праведника перестало битися у грудях, і вони нічого не могли вчинити.

Друзі по роботі і з університету велично, з оркестрою, справили похорон. Залишилась лише невмируща згадка — пам'ять по людині, яка всію душою і серцем чинно любила Україну, дбала про добре ім'я своєї Неньки-України, шукала цього дорогоого імені, де лише мала змогу.

Сл. п. Миколі — в Україні забороняли любити Україну.

О. С.

Від Редакції: Матеріял одержаний з-за залізної застони. АДУК.

що своєю ідеєю та змістом перегукувалась з майбутніми „Каменярами“, поступкою перед ними силою висловів, образистою і формою, Франко з виразним драматизмом розкриває тяжке становище українського народу, що як наймит від колиски до могили у безвихідній нужді та журбі поневіряється в ярмі. З тужливим співом оре поле цей „велетен закутий“, для чужого добра втрачає здоров'я, силу. В неволі, лихолітті та недолі працює в ярмі на чужій ніві. Але Франко не втрачає надії на краще майбутнє.

Коли два студентські товариства — „Академічний гуртожиток“ і „Дружній лихвар“ — злилися в одно, заходами об'єднаного товариства вийшов альманах „Дністрянка“ з календарем на 1877 рік. У ньому з'явилися опівідання „Два приятели“ та „Лесинина челядь“ Франка.

Здавалось, розгортали творчої діяльності багатонадійного юнака нема іншого перешкод. І раптом несподівано вдарив грім: у липні 1877 рокуувесь склад редакції журналу „Друг“, в тому і Франко, були заарештовані. Франкові зажинули участь у соціалістичному русі, 8 тижнів тримали у слідчій в'язниці і засудили на 9 місяців ув'язнення.

„За що мене в путі скували?“ — писав Франко в циклі „Думки в тюрмі“ в 1877 році. Ув'язнення, перебування серед кримінальних злочинців було для нього тяжким випробуванням і виробило в ньому гострий протест проти всякої несправедливості і сваволі. „Мене трактовано як звичайного злодія, посаджено між самих злодіїв і волоцюг, котрих бувало в одній камері зо мною по чотиринаціть до вісімнадцять, перекидувано з камери до камери при ненастаних ревізіях і припідирках (це, бач, за те, що я „писав“, то єсть записував на випадково роздобутих карточках паперу олівцем пісні та притовідки з уст соузників або й свої вірші), а кілька тижнів я просидів у такій камері, що мала тільки одне вікно, а містила дванадцять людей...“ — писав Франко у одному з листів.

З виходом на волю Івана Франка та Михайла Павликі, їх іменами стали лякати по всій Галичині і польську шляхту, і деяку українську інтелігенцію, як символ заворушення, перевороту, революції. Українські товариства та інституції замкнули свої двері перед Франком. Ці гоніння описані він в оповіданні „Моя стріча з Олексою“. В таких обставинах перед Франком були два шляхи: або покаятись у своїх захопленнях і стати в очах громади її порядним членом, або добровільно стати в лави викинених та шукати собі серед них друзів і однодумців. І Франко пішов рішуче цим шляхом.

Після звільнення він не кидає університетських студій. З початком 1878 року починає разом з Павликом видавати журнал „Громадський друг“. Програмовий вірш Франка на самому переді видання „Обриваються звільна всі пута, що в'язали нас з давнім життям“ з'ясовував настрій

журналу і заповідає боротьбу за краще життя. Прокуратура постійно конфіскувала числа цього журналу. Після конфіскації двох перших чисел він змінив назву на „Дзвін“ і тоді в ньому з'явився саме щойно написаний вірш „Каменярі“, який з велетенською силою розкрив усе те, що лише уривками і частково було висвітлено з передніх поезіях Франка.

Старовинна легенда про те, як Олександр Македонський ув'язнів у непрохідних горах людей і ті бранці, замкнені на довгі роки тяжкого життя, мусили пробивати скелю, щоб визволитись з неволі, послужила темою Франковому творові.

Автор оповідає, немов йому привидівся сон:

Я бачив дивний сон. Немов передо мною
Безмірна та пуста і дика площа,
А я, прикований ланцем затізним ствою
Під височеною гранітною скалою,
А далі тисячі таких самих як я.

У титанічних образах відважних незламних каменярів на шляху поступу, змордованих тяжким життям, придавлених страшим тягарем, але звітливих і непохитних — виводить Франко передових людей, країщ синів нації, що свідомі своєї мети „в одну громаду скуті великою їдею, „святою думкою“ про появлення муру деспотизму і насильства, що замікає їм шлях до свободи, пробивають крізь страшну скелю вихід до світлого майбутнього своєму народові.

Пройняті єдиним поривом, зі світлим переконанням, що їм „призначено скалу оцю розбити“, вони з велетенською мужністю зносять тяжку працю, спрагу і голод, руйнують кам'яну перепону, що замікає їм браму в царство волі і правди.

Каменярі заздалегідь офірували собою в цій боротьбі, знають, що вони не герой і не багатир, що вдома їх гірко слакують родини, що други та недруги засуджують їх за цю справу, що ні слави, ні пам'яті за це від людей їм не буде і цим шляхом піде народ уже тоді, коли путь буде просбито та вирівняно, тоді коли їх уже не буде в живих.

Але ними ксрує непохитна віра в кінцевий успіх, вона окрилює їх і пориває далі на боротьбу:

І всі ми вірili, що своїми руками
Розб'ємо скалу, роздробимо граніт,
Що крsv'ю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець і за нами
Приде нове життя, добро нове у світ.

Пристрасність, непримиренність, світла віра в кінцеве здійснення своїх ідеалів, героїзм самопожертви, тріумф громадського сбов'язку над ссобистим щастям, свідомість поставленої мети — ці прекрасні риси, що згуртували всіх каменярів в єдиний могутній моноліт, розкрив Франко яскраво, образно, повнокровно, глибоко-перекопливо, драматично-напружено, в русі.

Весь свій творчий запал юності, всю силу свого по-

етитного генія вклад 22-літній автор у зображення цих вітських ідеалів та борців за їх здійснення. Вміщений в журналі „Дзвін“ цей вірш визначив платформу того органу, став програмою праці нового покоління борців за країну долю рідного краю. Недарма з появою „Каменярів“ автора їх стали називати Каменярем. І це не випадково. Каменярем вважав себе Франко, так визначав свою творчість, таку самопосвяту дав на всю свою літературну і громадсько-політичну діяльність. Його пізніші вірші „В'чний революціонер“ (1880) і „Не пора“ (1881) продовжували ідеали „Каменярів“.

У пізніших своїх сонетах, бачучи власний відхід від суворої простоти і народності в бік витинченості і вишуканості, Франко звертався сам до себе з докором:

Чого важкий свій молот каменярський
Міняеш на тонкий різець Петратки?

Франко любив підкреслювати, що він звичайний каменяр чи пекар, рядовий член народу. У промові на святкуванні 25-літнього ювілею своєї літературної творчості він відзначив: „Двадцять п'ять літ я був пекарем, що пече хліб для щоденного вжитку. Я любив їти в ряді . . . і люблю“.

Назва Великого Каменяря залишилась за Франком навіжки; лише від 1905 року зі створенням „Мойсея“ до неї додали ще „Мойсей українського народу“.

Могутній образ незламних каменярів знайшов своє відображення в різних ділянках української творчості. В музичний ділянці симфонічну поему „Каменярі“ створив Станіслав Людкевич. У різьбарській ділянці постать каменяра, що молотом розбиває скелю, зробив різьбар Сергій Литвиненко як надгробний пам'ятник на могилі Франка. Сценічний монтаж „Каменярі“ уклав поет-доктор Остап Грицай.

Образ каменярів належить до безсмертних виявів українського творчого генія.

ОПЕРА „КУПАЛО“ В ТОРОНТИ

Від 13 до 17 червня включно йтиме в Торонті опера українського композитора і лібретиста Анатоля Вахнянина „Купало“ — вперше на цім континенті. „Гомін України“ з 14. 3. 1979 р. в інформації О. Бризгун-Соколик подавав, що опорою буде диригувати кол. диригент Київської Опера Володимир Колесник та що хормайстром при Оперовій Компанії є З. Лавришин.

У інформації не названо режисера, декоратора, балетмайстра, ані прізвищ головних солістів опери. В оперовому хорі беруть участь хористи із хорів у Торонті: „Бурлака“, „Прометей“, „Веснівка“, „Діброва“ та церковних хорів, разом близько 90 осіб.

ПОМЕР ПОЕТ-ПАТРІОТ МИКОЛА ВЕРЕС

У Лондоні на 62-му році життя помер поет, прозаїк, культурно-громадський працівник Микола Верес, народжений 1917 р. на Уманщині, автор збірки „В чужинних приплавах“, співредактор „Визвольного Шляху“, „Української Думки“ й ін. видань.

Справжнє прізвище Миколи Вереса — Микола Клименко. Сирота, виростав у дальшої рідні. Вчився в Києві. Уникаючи переслідувань за батьків, утік до Румунії, під час Другої світ. війни переїхав в Україну до Тернополя, де працював актором.

Пізнавши ідеї ОУН, залишився вірним їм до кінця життя, що не було легким і в Англії, спершу в Брадфорді, а з 1961 р. у Лондоні. Бажання допомогти Україні в боротьбі і туга за втраченою Батьківщиною були невідступними супутницями сл. п. Миколи Вереса.

Похорон відбувся 3-го січня 1979 р. в присутності численних друзів.

Вічна Пам'ять Поетові-патріотові!

Микола Верес

У 50-РІЧЧЯ ОУН

Вже п'ятдесят . . . Це ж півстоліття,
Літа буреної доби,
Літа терпіння і лихоліття,
Чинів, пориву й боротьби.

Літ п'ятдесят тому у Відні,
В розгоні бур, гrimлячих лун
З УВО звелись полки похідні —
Немов граніт міцна ОУН.

Й у світ пішли борці-герої
По всіх шляхах, по всіх стежках,
Аби на скрутках долі злої
Москви здолати гніт і жах.

Пливли роки — в борні, екстазі,
Зростали в них шеренги лав,
Та не один борець у змазі
Чолом нескореним поклав.

Згадаймо їх . . . Упав Петлюра,
За ним Євген від бомби згас,
А далі гін, бої, бравура,
І вічним сном заснув Тарас.

А вже пізніш, в пору осінню,
Коли пожовк за містом лан,
Під вітру плач і голосіння
Загинув любий наш Степан.

20. 12. 1978.

*

Сл. п. Микола Клименко-Верес розпочав писати цей останній свій поетичний твір менш-більш у дні 20-го грудня, 1978 року, однаке не вспів його до кінчити. Він помер 26. 12 1978 року і похоронений в Лондоні 3. 1. 1979 р. — Редакція.

„МУЗИЧНІ ВИДАННЯ УКРАЇНИ 1966-1971:“ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК Ч. 1

Склад Віталій Погорєлов. Київ, „Музична Україна“, 1977. (115 стор. 22 см.)

Праця являється продовженням довідника „МУЗИЧНА ЛІТЕРАТУРА УРСР: 1917—1965“ роки й заплінявана в трьох частинах. У цій першій частині мовиться лише про дві ділянки: Музикознавство і Нотографію.

Музикознавство охоплює історію української музики, після шабельникового списку 8-и позицій літератури про псевдовчення — марксизм-ленінізм і його оцінку мистецтва. Далі послано скремі праці, збірники та серійні видання, періодики, журнали, як „Українське Музикознавство“ з 1967 р. й інші. Підрозділ „Музика і література“ містить праці про Т. Шевченка, Лесю Українку й інших. Слідує література про музичну фольклористику, народну творчість, про композиторів, музичні театри, філармонії, ансамблі, співаків, музичну освіту, включаючи мелодичні посібники. Потім — „Танцювальне мистецтво“, „Музика і кіно“, музична самодіяльність, методичні посібники і навчальні програми, нотно-бібліографічні показники та словники і десвідники.

Нотографія схоплює музичний фольклор, вокально-хорову музику чи вокальних ансамблів (стор. 37-91). Слідує показчик імен, назв збірників та зміст. Праця охоплює всіх 1133 позицій: музикознавство має 30 сторінок і 348 позицій, ї нотографія позицій 349 по 1133, тобто 785 позицій.

Ця праця в її відновідніх частинах збагачує бібліографію з ділянки музики.

Д-р Ол. Соколишин
старший бібліотекар

„НАВІТЬ ЯКЩО Б Я ЗАЛИШИВСЯ ОДИНОКИМ НА СВІТІ, Я БОРОВСЯ Б ЗА УКРАЇНУ“!

Левко Лукіяненко

ПАРОДІЯ НА ОДИН „ТВІР“

Максим Рильський

ТИ ПЛИВЕШ...

Ти пливеш, моя країно мила,
До безмежних обріїв ясних,
Сонце осява твої вітрила,
Чистий вітер напинає їх.

Сестри плинуть поруч із тобою,
А найстарша всім перед веде,
Не злякати ніякою грозою
Ваше гроно вічно молоде.

А згадай же: ніч лежала тьм'яна
І ходила кривда по землі,
Як на клич Зіновія-Богдана
Заблищали вольності шаблі.

І зібралася козацька рада
Круг Богданової булави,
І звернула очі вся громада
Крізь імлу до світлої Москви.

У найтрямку у лиху негоду,
Потрапляши в коло вогняне,
Відчуvalа братнього народу,
Україно, ти плече міцне.

Нині, в молодій своїй державі,
Перейшовши іспити й бої,
Ти пливеш на береги ласкаві
В нерозривній, радісній сім'ї.

Ти навчилась по-новому жити,
Та сама — усім еством нова,
І на гук бескидської трембіти
Обізвалась кобза степова.

Здійснилась віків висока мрія,
Пломені стяг наш угорі,
Бо явила братня нам Росія
Путь до непогаслої зорі.

Наша нива неозора, друзі,
Перед нами — море ясних літ,
Бо цвіте в Радянському Союзі
України молодої цвіт.

Панько Незабудько

ТИ ПЛИВЕШ... (Пародія)

Ти пливеш моя країно мила,
В морі крові, в морі сліз рясних,
Огортають тебе ночі крила,
Темні хмари замісць зір ясних.

„Сестри“ пливуть силоміць з тобою,
Їх „найстарша“ силою веде
І лякає повсякчас грозою
Їхнє гроно вічно молоде.

Страшно й згадать: Була доба тьм'яна
По всій нашій скривдженій землі,
Що заставила вона Богдана
Поєднати з москалем шаблі.

І зібралася козацька рада
Круг Богданової булави,
Бо не знала, що підступна зрада
Прикує Вкраїну до Москви.

У найтрямку, у лиху годину,
Попавши в горю вогняне,
Відчула „любов“ її гадину
І рам'я жорстоке і міцне.

І хоч нині ти у тій державі
Переходиш іспити й бої,
Ти пливеш на береги ласкаві
В коло націй вольної сім'ї.

Ти навчилась по-людому жити,
Ти сама — усім еством нова,
І на гук бескидської трембіти
Обізвалась кобза степова.

Здійсниться віків висока мрія,
Ще замає стяг твій угорі,
Не заступить вже тобі Росія
Шлях до непогаслої зорі.

Наша нива неозора, друзі,
Перед нами — море ясних літ,
Не замре в Советському Союзі
України молодої цвіт!

ДО 15-РІЧЧЯ СМЕРТИ ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА

Серед народів світу прийнято відвідувати від часу до часу могили видатних людей.

На питання членів АДУК у дирекції „Вудлан Семетері“ на Бронксі, Н. Й., чи якась українська група відвідувала в цім році могилу скульптора О-

лександра Архипенка, відповідь була: „Ні, ніхто не зголосувався дотепер“.

Сл. п. Олександра Архипенка, світової слави українського скульптора-модерніста, і його дружину Анджеліку поховано на цвинтарі „Вудлан“, де спочивають багато видатних мистців, музик, між ними і Ф. Крайслер, кол. мейор Нью Йорку Ф. Ля Гвардія та ін.

Микола Верес

БЕЗСМЕРТЯ

Б'ють громи, грізну віщують еру,
І встають світанки із пітми.
Хто сказав, що вже нема Бандери,
Що до них простиюмо не ми?

Хто сказав? Ми йти не перестали!
В марші ми, в дерзанні, у бою
За свої священні ідеали,
За мету омріяну свою.

Ми йдемо, і кров'ю пишуть пера
Строфи літ буреної пори,
Про чини безсмертного Бандери,
Про ОУН звитяжні пропори.

І ймення народнього Трибуна
В небі тче пробудження зорі,
Це його нашіптувують лягуни,
Гомінкі дністровські шуварі.

Це йому гучні складають оди
Степ і ліс, і гори, і жита,
Це ж воно гrimить на небозводах,
Мов девіз, над краєм проліта.

Це воно вплітається в світанки,
В рокіт бур, у райдужну блакить,
Кличе нас боротись до останку,
Йти на прою із ворогом велить,

Щоб у ній нещадно відплатити
Смерть батьків, скорботу матерів,
Ріки сліз, що виплакали діти
Ті, яких сатрап осиротив...

Знає він, о, знає дуже добре,
Що прийде цей месницький удар:
Впала вже під натиском хоробрих
Не одна твердиня яничар.

Треба ще московськую мегеру
Нам в бою останньому змести,
І йдемо під пропором Бандери,
Кладучи до завтрого мости.

І лягла на обрії орбіта;
Чутно крок уздовж, ушир і взвиш,
Тож лунай порівніше, трембіто,
Сурмачі, суремете голосніш!

* * *

Всі до лав! За кріс берися, брате,
З віч своїх жени зневіри тінь —
Волі клич розгойдує Карпати,
Ним живуть Поділля і Волинь.

Ним громи завихрюють простори,
Йде грізна, розмаяна пора,
Будуть ще вільними Чорне море,

Схили круч закутого Дніпра,
Рідний степ, ґруні, гаї, лимани
І висот зазорена блакить.
Згинуть всі недолюдки й тирані,
Але Вождь Бандера буде жити!

Англія, 1964

Олекса Веретенченко

ІЗ ПОЕМИ „ПОВСТАНЦІ“

Пам'яті Т. Чупринки

І знову клекочуть орли старі
Над кров'ю залишим полем...
Для чого ж родили нас матері
З такою муковою-болем?

Для чого ж, коли і хто захотів,
Щоб землю оцю покрили,
Лякаючи простір жахом хрестів,
Могили... могили... могили...

Стояв Командир, дощами промок,
І думкою серце ранив,
Чи хто спом'яне, принесе вінок
Вмираючим за тиранів?

О, як же багато, багато їх
Упalo на смертному полі,
Ta тільки багнетами армії чужих
Не здобути своєї волі!

Гей, наступило військо вороже,
Аж почорніла долина.
Зів'яла травиця, висохла криниця,
Впала червона калина.

Гілля зламали, листя зірвали,
Цвіт узяли із собою.
Ой, то ж не калина, то наша Вкраїна —
Хлопці, ставаймо до бою!

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ?
ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЙОГО ВАШИМ
БЛИЗЬКИМ!

УВАГА

Через технічний недогляд в деяких примірниках
„Вісника“ ч. 5 були поплутані сторінки. Бажаючим
вишлемо ч. 5 журналу без цієї хиби.

У ЧЕРВОНОМУ МОСКОВСЬКОМУ ЦИРКУ

(Фейлетон)

Московські імперіялісти реалізують свою імперіялістичну політику за помічю різних засобів: вживання фізичної брутальної сили, терором, брехнею, блажано-чаласливою пропагандою, віроломністю, підступом і т. д.

Одним з таких засобів є своєрідний „цирк“, який приносить їм часто добре користі. В цьому цирку виступають різні кловни від політики: паяці, якими невидимо керує, потягуючи за шнурочки, „ловка“ московська рука; прерізні панузи, які повторюють комуністичні трафаретні порожні фрази; собаки, які підсکакують і підігравкують, як пан накаже; осли, які йдуть за своїм дресувальником, бо він манить їх московським сухарем; мавпи, які на кожному кроці мавпують свого бананодавця; телята, задивлені на московські, помальовані на червоне, ворота, ну й обмежені від природи розумом різні овечки, барани і т. д.

Ця, вичислена вище, креатурия походить не лише з „країн соціалістичного бльоку“ та агентурної п'ятої колони за кордоном, але також з вільних капіталістичних та інших вільних і напіввільних країн нашої земної кульки. В країнах з-поза „соціалістичного бльоку“ вони рекрутуються переважно з різних „голубів миру“, лібералів, анархістів, гунепівих демократів, найвініш церковників і т. д. Водиться — не переводиться отака креатурия павінь серед нашої спільноти на чужині.

З ролі „політичних кловнів“ добре вив’язувались і вив’язуються й досі різні західні політичні діячі, від президента Рузвелта починаючи, різні Раски, Кессіндже, Сондерфельди, Лейквуди, Брандти та ціла тінка різного калібру так зв. „советологів“, які на советологій стільки розумілися, як кобила на зірках. У нас виступають в ролі акробатників різні професори, які вигадують і витворюють усікі сміхоч-горечорні дуртіні ворогам на радість, а собі на потиблів.

Прекрасними паяцами були й є різні бородаті й безбороді „ангели миру“, паціфісти, прерізні церковники із Советської Ради Церков, які фінансово — в ім’я Розі’ятого — фінансово піддержують таких же паяців, різних червоних і рожевих заколотників спокою в цілому світі.

У нас ролю паяців задовільно виконують різні лівашікі диваки, прихильники Есесери, які свободно роз’їжджають собі по Україні, а, вернувшись назад, переконують нас, підсکакуючи, про „соціалістичний прогрес“, вихваляють його по самі пікуди та єгідно переконують нас, що мовляв дальша боротьба за Самостійну Українську Державу це зайва витрата часу, енергії матеріальних засобів. До них належать також пешиленні, підсکакуючі на „милино-конопельський“ лад траїкості, махівці та всяка інша авантюрно-буйдуючна-тупа братія.

В ролі ж пану, собачок та мавп вив’язуються дасконало наші „прогресисти“ (букув „„далай!“) та різні міжнародні трубадури червоного московського „гуманізму“, „миролюбства“, „братолюбія“ і т. д.

Ролю ослив виконують неневершені різні міжнародні трошороби, зачаровані можливостями великих матеріальних зисків у розбудові Московської червоно-фашистівської імперії. Що тим самим вони продають більшевикам шнурки, на яких вони взялися їх повістити, ще не доходить до їх селячих мозків.

Неабияк вив’язуються в ролях мавп, пану і собачок чимало різних міжнародних видавництв, які через обмежене знаття справ, чи свою глупоту, випускають у світ брехливі публікації про Есесерію, щось на взір книжки „Подорож по Росії“, що її видало видавництво „Нешенел Джографік Сосайт“ чи в-во „Саймон енд Шuster“, що оприлюднило тутчу книжку про сьогоднішнього московського боядихана Ілліча Второго так, як йому на вухо пошипала так зв. „Академія Наук ССР“, яка з науковою стільки має спільногого, що пінгвін із бананами.

В ролі телят незаступні різні культовбмінники та наближуваючи до „української радянщини“. А овечки й барани — це ті, які даються заінчати себе в „общеруську“ червону кошару.

По всім чи невсім прекрасно пописуються в московському червоному цирку всі ці креатури своєю брехнею, невіглаштвом і звичайною людською глупотою, яка часто не має меж.

Панько НЕЗАБУДЬКО

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“

Security Savings and Loan Assn.

ГОЛОВНІ БЮРА:

936 N. Western Avenue
Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Понеділок 9 — 3 по пол.	9:30 — 6 веч.
Вівторок 9 — 7 веч.	9:30 — 4 по пол.

Середа закрито

Четвер 9 — 3 по пол.	9:30 — 4 по пол.
П'ятниця 9 — 7 веч.	9:30 — 8 веч.
Субота 9 — 1 по пол.	9:30 — 12:30 по пол.

- Платимо найвищі відсотки, дозволені законом, на всіх родах ощадностей,
- нараховувані щоденно й виплачувані квартально.
- В „Певності“ одержуєте відсотки від відсотків.
- Сертифікати 53/4% — 8%, залежно від часу й суми, на які їх вкладається.
- „Певність“ дає повну фінансову обслугу, на яку дозволяє закон.
- Вогнетривалі скриньки для перевозування цінних речей.
- Простора площа для паркування авт.

ЩАДІТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ — НАЙБІЛЬШИЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.
ВСІ ЩАДНИЧІ КОНТА ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО ВИСОТИ 40 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА**

В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 6 1/4 % дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей
Безплатне життєве забезпечення
до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
Низьковідсоткові позички на авта,
доми, направу домів, меблі, вакації,
шпитальні рахунки і т. п. Позички
(крім мортгеджових) забезпечені
до 10,000 дол. безплатно для позич-
кодавця. Від вкладів платить 5 1/4 %
дивіденди.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

**ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ПРЕСУ
УКРАЇНСЬКОГО ВІЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ**

„Шлях Перемоги“ — тижневик, центральний орган.

Річна передплата: \$26.00 звичайною поштою
\$36.00 літунською поштою

“The Way to Victory”,
Zeppelinstr. 67, 8000 Munich 80, West Germany.

„Візвольний Шлях“ — місячник, суспільно-політичний і науково-літературний журнал.

Річна передплата: \$25.00 звичайною поштою.

“Liberation Path”,
200, Liverpool Road, London, N1 ILF, Great Britain.

„Гомін України“ — тижневик, орган ОУВФ.

Річна передплата: \$40.00 літунською поштою.

“Ukrainian Echo”, Звич. поштою \$16.00.
Bathurst St., Toronto, Ont., Canada M5V 2R3.

“ABN-Correspondence” — англомовний двомісячник, орган ЦК АБН.

Річна передплата: \$9.00.

Zeppelinstr. 67, 8000 Munich 80, West Germany.

„Вісник“ — місячник Організації Оборони Чотирьох Свобід України, журнал.

Річна передплата: \$10.00.

“Herald”,

P. O. Box 304, Cooper Station, New York, N. Y. 10003, USA.

“Ukrainian Review” — англомовний квартальник.

Річна передплата: \$8.00.

Association of Ukrainians in Great Britain
49 Linden Gardens, London, W2 4HG, Great Britain.

„Українська Думка“ — тижневик, орган СУБ.

Річна передплата: рівновартість 10.60 англ. ф.

Association of Ukrainians in Great Britain,
49 Linden Gardens, London, W2 4HG, Great Britain.

„Наш Фронт“ — місячник, суспільно-політичний журнал Ліги Визволення України в Австралії.

Річна передплата: \$8.00.

“Our Front”,

7 Maxwell Avenue, N. Altona, Vic. 3025, Australia.

“L'Est European” — франкомовний двомісячник.

Річна передплата: \$8.00.

Boite Postale 351—09, Paris 9e, C. C. P. France.

„Авангард“ — двомісячник, видає ЦУ СУМ.

Річна передплата: \$10.00. Також „Крилаті“:

72 Bld. Charlemagne, 1040 Bruxelles, Belgium.

“Avantgarde”: 136 Second Ave., New York, N. Y. 10003.